

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพและการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ในด้านหลักสูตร การสอน วิธีการให้การศึกษ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ผู้ให้การศึกษาและผู้เข้ารับการศึกษา ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน และเพื่อพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเป็น 2 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสาร และขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

การวิจัยเอกสาร ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสารเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพและการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ในด้านหลักสูตรการสอน วิธีการให้การศึกษ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ผู้ให้การศึกษาและผู้เข้ารับการศึกษา ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน นับตั้งแต่กระทรวงกลาโหมได้รับอนุมัติให้จัดตั้งสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด ขึ้นเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ เพื่อตอบสนองภารกิจ การใช้กำลังทหารเพื่อการพัฒนาประเทศ ตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ จนกระทั่งการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ ในปัจจุบันภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหม และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

การหาข้อมูลในการวิจัยเอกสาร ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ขึ้นต้น เอกสารชั้นรอง และการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพในฐานะผู้บริหารเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ตลอดจนความคาดหวังต่อผลการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพ เพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพ เพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการในขั้นตอนที่ 2 ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเพิ่มเติมเพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเอกสาร ได้นำเสนอด้วยวิธีการพรรณนา และรูปแบบตาราง ตามลำดับขั้นตอนของวิวัฒนาการที่กองทัพจัดการศึกษา เพื่ออาชีพและการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการโดยไม่นำคำสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่

การวิจัยเชิงทดลอง ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง การพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ด้วยการทดลองใช้แบบเรียนสำเร็จรูป

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม กล่าวคือ ผู้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการและเข้ารับการฝึกอาชีพก่อนปลดประจำการ จากศูนย์ฝึกอาชีพของหน่วยทหาร เขตจังหวัดทหารบกกรุงเทพ ได้แก่ กลุ่มฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น จำนวน 29 คน เป็นทหารบกทั้งหมด กลุ่มฝึกอาชีพช่างไม้ จำนวน 74 คน เป็นทหารบก 58 คน และทหารอากาศ 14 คน และกลุ่มฝึกอาชีพช่างปูน จำนวน 39 คน เป็นทหารบก 20 คน ทหารอากาศ 19 คน รวมเป็นทหารกองประจำการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพจำนวนทั้งสิ้น 142 คน และผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูฝึก-ผู้ช่วยครูฝึก ในศูนย์ฝึกอาชีพของหน่วยทหาร เขตจังหวัดทหารบกกรุงเทพ ได้แก่ ผู้สอนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ จำนวน 16 คน ผู้ทำการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น จำนวน 6 คน ผู้ทำการฝึกอาชีพช่างไม้ จำนวน 17 คน และผู้ทำการฝึกอาชีพช่างปูน จำนวน 11 คน รวมเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ครูฝึก-ผู้ช่วยครูฝึก จำนวนทั้งสิ้น 50 คน

ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการนำค่มือการฝึกอาชีพมาทดลองใช้ในการฝึกอาชีพแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นายทหารชั้นสัญญาบัตรและนายทหารชั้นประทวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บังคับหน่วยทหาร ระดับผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับกองร้อยและผู้บังคับหมู่ในศูนย์ฝึกอาชีพ เขตจังหวัดทหารบกกรุงเทพเพิ่มเติมเพื่อประเมินผลการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพ เพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ด้วยการทดลองใช้ค่มือการฝึกอาชีพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ค่มือการเรียน มีจำนวน 1 วิชา และค่มือการฝึกอาชีพ 3 วิชา ได้แก่

1.1 ค่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ

1.2 ค่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างไม้

1.3 ค่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างปูน

1.4 ค่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างยนต์เบื้องต้น

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีจำนวน 4 วิชา ได้แก่

2.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ

2.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาช่างไม้

2.3 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาช่างปูน

2.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น

3. แบบวัดเจตคติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบวัดเจตคติทหารกองประจำการ มีจำนวน 4 ชุด คือ

1. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ

2. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพช่างไม้

3. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพช่างปูน-

4. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น

แบบวัดเจตคติทหารกองประจำการ ลักษณะของแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอนกล่าวคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและเติมข้อความ สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ จำนวน 5 ข้อ เรื่อง อายุ สังกัด ภูมิลำเนา วุฒิการศึกษา และอาชีพของครอบครัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน/การฝึกอาชีพในด้านการยอมรับค่านิยมการเรียนและค่านิยมการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นการวัดความรู้สึกเกี่ยวกับความชอบเรียนด้วยค่านิยมการเรียน การเรียนด้วยค่านิยมการเรียนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา ค่านิยมการเรียนโดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับครูมากขึ้น รู้จักการเรียนจากสิ่งที่ย่างไปหายากและการทบทวนด้วยบทเรียนค่านิยมการเรียนได้ผลดี ซึ่งมีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการวัดความรู้สึกที่มีต่อเนื้อหาของบทเรียนในค่านิยมการเรียน/การฝึกอาชีพแต่ละวิชาเกี่ยวกับความชัดเจนเข้าใจง่าย จำนวนข้อคำถามแล้วแต่วิชาที่เรียน กล่าวคือ วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ มีจำนวน 7 ข้อ วิชาช่างไม้มีจำนวน 6 ข้อ วิชาช่างปูน มีจำนวน 7 ข้อ และวิชาช่างยนต์เบื้องต้นมี จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียน/การฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ ลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องความมั่นใจในการฝึกอาชีพ ความสนใจ ความเอาใจใส่ต่อการฝึกอาชีพ การเห็นประโยชน์และคุณค่าของการฝึกอาชีพ มีจำนวน 12 ข้อ สำหรับวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ และมีจำนวน 15 ข้อสำหรับการฝึกอาชีพช่างไม้ อาชีพช่างปูนและอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น

2. แบบวัดเจตคติครู มีจำนวน 4 ชุด

1. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการสอนวิชาการพัฒนาชุมชน

2. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการสอนวิชาช่างไม้

3. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการสอนวิชาช่างปูน

4. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการสอนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น

แบบวัดเจตคติครู ลักษณะข้อคำถาม 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน กล่าวคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือก และเติมข้อความ สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ จำนวน 5 ข้อ เรื่องชั้นยศ สังกัด อายุราชการ การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดเจตคติที่มีต่อการสอน ในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นการวัดความรู้สึกเกี่ยวกับความชอบสอนด้วยคู่มือการสอน การสอนด้วยคู่มือการสอนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา คู่มือการสอน โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียน รู้จักการสอนจากสิ่งที่ย่างไปยาก และการทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการสอนได้ผลดี ซึ่งมีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการวัดความรู้ที่มีต่อเนื้อหา ของบทเรียนในคู่มือการสอน แต่ละวิชา วิชาเกี่ยวกับความชัดเจนเข้าใจง่าย จำนวนข้อคำถามแล้วแต่วิชาที่สอน กล่าวคือวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ มีจำนวน 7 ข้อ วิชาช่างไม้ มีจำนวน 6 ข้อ วิชาช่างปูน มีจำนวน 7 ข้อ และวิชาช่างยนต์เบื้องต้น มีจำนวน 14 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยเชิงทดลองได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ
2. การวัดความรู้ ความก้าวหน้าของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพด้วยการทดลองใช้คู่มือการเรียน/การฝึกอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยดูผลเฉลี่ยระหว่างผลการทดสอบก่อนเรียนและผลการทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละของจำนวนข้อสอบทั้งหมดโดยใช้ค่า t -test เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนคู่มือการเรียน/การฝึกอาชีพในแต่ละวิชา และใช้ค่า F -test (One Way Analysis of Variance) เปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและผลการทดสอบหลังเรียน คู่มือการเรียน/การฝึกอาชีพระหว่างกลุ่มในแต่ละวิชาเพิ่มเติม
3. การวัดเจตคติของทหารกองประจำการต่อการเรียน/การฝึกอาชีพและการวัดเจตคติของครูต่อการสอน ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ของคะแนนแต่ละข้อ จากแบบวัดเจตคติแต่ละชุด หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ส่วนการประเมินผลการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพ เพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการด้วยการนำคู่มือการฝึกอาชีพมาทดลองใช้ จากการสัมภาษณ์ผู้บังคับหน่วยทหารเพิ่มเติม โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เพื่อนำมาประกอบผลการอภิปราย

สรุปผลการวิจัยเชิงเอกสาร

การที่กองทัพเริ่มมีแนวความคิดในการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกอง - ประจำการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ ศักราช 2517 มาตรา 70 กำหนดว่า "กำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือการสงคราม เพื่อป้องกันสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามการกบฏและการจลาจล เพื่อ การรักษาความมั่นคงของรัฐและเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยพลเอก ตรีวิทย์ สุท ธานินทร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในขณะนั้น ได้สั่งการเมื่อ 23 ธันวาคม 2517 มอบหมายให้ กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นเจ้าของเรื่องทำการศึกษา พิจารณาถึงการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามพันธกิจ พร้อมทั้งเสนอแนวความคิดใน การปฏิบัติเพื่อพิจารณานั้น พลเอก กฤษณ์ สีวะรา รักษาราชการผู้บัญชาการทหารสูง สุด ในขณะนั้น ได้เสนอข้อพิจารณาและแนวความคิด ในการใช้กำลังทหารเพื่อ การพัฒนาประเทศ ตามหนังสือ กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ กท 0301/0283 ลง 14 มกราคม 2518 ซึ่งกระทรวงกลาโหม ได้นำขึ้นกราบเรียน ฯพณฯ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร นายกรัฐมนตรี ตามหนังสือกระทรวงกลาโหมที่ กท 0301/0284 ลง 14 มกราคม 2518 สรุปใจความได้ว่า กองทัพได้ดำเนินงานพัฒนาประเทศชาติอยู่ แล้วใน 3 ลักษณะ คือ

1. งานช่วยเหลือประชาชน (Civic Action) ของหน่วยทหาร
2. การปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาเคลื่อนที่ ซึ่งมุ่งผลโดยตรงต่อ ประชาชน หรือส่วนราชการอื่น
3. งานพัฒนาที่ทหารทำร่วมกับมิตรประเทศ

นอกจากงานพัฒนาทั้ง 3 ลักษณะ ซึ่งได้ก่อประโยชน์ในด้านการพัฒนาชุม ชน สังคมและพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งได้ช่วยให้มีการเพิ่มผลิตภัณฑรวมแก่ประเทศชาติ โดยทางอ้อมเป็นอันมากแล้ว กระทรวงกลาโหมได้เสนองานพัฒนาประเทศในลักษณะ ที่ 4 คือ การพัฒนากำลังคนที่เหมาะสมเวียนกันเข้ามารับราชการทหาร ให้มีคุณภาพใน ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งเรียกว่า "โครงการพัฒนาอาชีพทหารกอง ประจำการ" โดยเน้นการให้ความรู้ความชำนาญในทางเกษตรแผนใหม่ เพื่อ กลับไปเป็นผู้นำชุมชน และเป็นเกษตรกรที่สามารถ ฅ ภูมิสำเนาของตน รวมทั้งเพิ่ม เต็มความรู้ในด้านอื่น ๆ เพื่อการเป็นพลเมืองดีของชาติเข้าไว้ด้วย ส่วนผู้ที่ไม่ถนัด ไม่สนใจด้านการเกษตร ก็จะทำให้ความรู้ความชำนาญงานทางด้านแรงงานฝีมือ ตาม ความสมัครใจเป็นสำคัญ

เนื่องจากงานพัฒนาในลักษณะที่ 4 เป็นงานใหม่ นอกเหนือไปจากงาน ปกติ ของทหารและมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมทั้ง 3 เหล่าทัพ ส่วนอำนวยการที่ มีอยู่แล้วไม่เพียงพอและไม่สามารถอำนวยการให้เกิดผลได้ จึงจำเป็นต้องจัดตั้ง ส่วนอำนวยการขึ้นใหม่ ชื่อ "สำนักงานทหารพัฒนาการ" ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น

"สำนักงานทหารพัฒนา" ในปี พ.ศ. 2520 และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา กองบัญชาการทหารสูงสุดได้กำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ ให้แก่ทหารกองประจำการ ซึ่งกองทัพได้ยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติสืบต่อมาคือ คำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 เรื่อง นโยบายการพัฒนาทหารกองประจำการ และคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด (เฉพาะ) ที่ 893/39 ลง 30 ตุลาคม 2539 เรื่อง นโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะให้ทหารกองประจำการได้รับการฝึกอาชีพสาขาต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรมและบริการ เป็นต้น ตลอดจนยกระดับความรู้สายสามัญ ส่งเสริมการรู้หนังสือ รวมทั้งเสริมความรู้เพื่อการเป็นพลเมืองดีของชาติ ทั้งนี้เพื่อให้ทหารกองประจำการ มีความสามารถประกอบอาชีพสุจริต เป็นแรงงานที่มีสมรรถภาพในทางเศรษฐกิจ เป็นพลเมืองดีของชาติ และเป็นผู้นำชุมชน เมื่อปลดประจำการเป็นทหารกองหนุนแล้ว ด้วยกองทัพเชื่อว่า การที่ทหารได้รับการฝึกอาชีพ มีความรู้ ความสามารถมากขึ้นจะทำให้สามารถปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนได้ดี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ความต้องการของตลาดแรงงานได้เพิ่มมากขึ้นในภาคอุตสาหกรรม การฝึกอาชีพจึงเน้นหนักในการฝึกวิชาช่างอุตสาหกรรม เพื่อผลิตแรงงานตอบสนองความต้องการตลาดแรงงาน และทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ห้ำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ปัจจุบันกระทรวงกลาโหมได้จัดทำแผนงานทหารกองประจำการอาสาสมัคร ตามนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ กำหนดระยะเวลาที่ทหารกองประจำการ อาสาสมัครจะต้องอยู่ในกองประจำการเป็นระยะเวลา 4 ปี โดย

ในปีที่ 1 จะต้องได้รับการฝึกตามหลักสูตรและระเบียบที่เหล่าทัพกำหนด แต่ให้สอดคล้องการศึกษาและการฝึกอาชีพ การศึกษานอกโรงเรียน โดยจัดตารางเวลาที่ไม่ว่างกระทบต่อแผนการฝึก

ปีที่ 2 พลทหารกองประจำการอาสาสมัครส่วนหนึ่งจะเข้าสู่ระบบการศึกษา ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทางทหารและกรมตำรวจ ตามพื้นฐานความรู้และความสมัครใจ ส่วนที่เหลือจะได้รับการฝึกเพิ่มเติมและฝึกทบทวน และเมื่อครบกำหนดปีที่ 2 จะมีทหารกองประจำการ อาสาสมัครส่วนหนึ่งขอออกจากกองประจำการได้

ปีที่ 3 พลทหารกองประจำการอาสาสมัครจะได้รับการฝึกเพิ่มเติม และฝึกทบทวน เช่นเดียวกับปีที่ 1 และ 2

ปีที่ 4 พลทหารกองประจำการอาสาสมัครจะได้รับการงดเว้นการฝึกทางทหาร เวลาส่วนใหญ่จะเน้นหนักในการศึกษาให้สำเร็จหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือปริญญาตรี ตามความรู้ความสามารถและความสมัครใจ แผนงานดังกล่าวจัดเป็นมาตรการเร่งด่วนใจประเภทการศึกษาและ

อาชีพ แต่อย่างไรก็ตามแผนงานนี้จำเป็นต้องชะลอการปฏิบัติไว้ก่อน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศไทย ซึ่งมีผลกระทบมาถึงงบประมาณของส่วนราชการต่าง ๆ และคงจะเริ่มดำเนินการได้ต่อไปเมื่อรัฐบาลมีความพร้อมในเรื่องงบประมาณ

ส่วนสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพและการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ที่กองทัพได้ดำเนินการมาในแต่ละยุคสมัยจนถึงปัจจุบัน มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพและการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ (พ.ศ. 2520-พ.ศ. 2524)

1. โครงการฝึกอาชีพทหารกองประจำการ

ด้านหลักสูตรการสอนสาขาช่างฝีมือ

1. หลักสูตรช่างก่อสร้าง
2. หลักสูตรช่างตัดผม
3. หลักสูตรช่างซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ขนาดเล็ก
4. หลักสูตรช่างซ่อมและบริการรถจักรยานยนต์
5. หลักสูตรช่างเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า
6. หลักสูตรช่างเชื่อม

2. การอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่

ด้านหลักสูตรการสอนสาขาช่างฝีมือ

1. หลักสูตรช่างก่อสร้าง
2. หลักสูตรช่างเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า
3. หลักสูตรช่างเชื่อม

ด้านหลักสูตรการสอนสาขาการเกษตร

1. หลักสูตรพืชไร่-นา พืชสวน
2. หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์ การผสมและการบำรุงพันธุ์สัตว์
3. หลักสูตรการประมง การเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์น้ำ
4. หลักสูตรการทำเชื้อและเพาะเห็ด และการถนอมอาหาร
5. หลักสูตรการใช้และบำรุงรักษาเครื่องทุ่นแรงการเกษตร

วิธีการให้การศึกษา

1. การบรรยาย โดยผู้บรรยายใช้สื่อการสอนประเภทเอกสารประกอบการสอน รูปภาพ สไลด์ ภาพยนต์ เป็นต้น
2. การสาธิตโดยผู้บรรยายแสดงวิธีการให้ดูก่อน ให้ผู้ลงมือปฏิบัติ
3. การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับเครื่องมือเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

สำนักงานทวาทพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด โดยศูนย์ฝึกศึกษา สำนักงานทวาทพัฒนา เป็นผู้ดำเนินการจัดโครงการฝึกอาชีพทหารกองประจำการ และการอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่

ผู้ให้การศึกษาและผู้เข้ารับการการศึกษา

ผู้ให้การศึกษา

1. เจ้าหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตรหรือนายทหารชั้นประทวนจากสำนักงานทวาทพัฒนา

ผู้เข้ารับการการศึกษา

- ทหารกองประจำการทุกเหล่าทัพ รวมทั้งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่เตรียมปลดประจำการเป็นทหารกองหนุน
- ทหารประจำการที่ได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชา เพื่อเตรียมเป็นครูฝึกประจำหน่วย

ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน

1. สาขาช่างฝีมือ หลักสูตรละ 3 สัปดาห์ หรือ 90 ชั่วโมง
2. สาขาการเกษตร หลักสูตรละ 3 สัปดาห์ หรือ 90 ชั่วโมง

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน

1. โครงการฝึกอาชีพทหารกองประจำการ ใช้พื้นที่หน่วยทหารของเหล่าทัพ
2. การฝึกอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่ ใช้ที่ตั้งของหน่วยทหารนั้น ๆ

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาการประชาสัมพันธ์
2. ปัญหาสถานที่ฝึกอาชีพ
3. ปัญหาทหารกองประจำการให้ความสนใจน้อย
4. ปัญหาการติดตามและประเมินผล

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน
สำหรับทหารกองประจำการ (พ.ศ.2525-พ.ศ.2538)

ด้านหลักสูตรการสอน

ภายหลังคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524
(ระยะแรก)

1. สาขาด้านช่างฝีมือ 7 หลักสูตร

1. หลักสูตรช่างก่อสร้าง
2. หลักสูตรช่างตัดผม
3. หลักสูตรช่างซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ขนาดเล็ก
4. หลักสูตรช่างซ่อมและบริการรถจักรยานยนต์
5. หลักสูตรช่างเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า
6. หลักสูตรช่างเชื่อม
7. หลักสูตรช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น

2. สาขาด้านการเกษตร 7 หลักสูตร

1. หลักสูตรพืชไร่-นา
2. หลักสูตรพืชสวน
3. หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์
4. หลักสูตรการประมง
5. หลักสูตรการทำเชื้อและเพาะเห็ด
6. หลักสูตรการเลี้ยงผึ้ง
7. หลักสูตรการใช้และบำรุงรักษาเครื่องทุ่นแรงการเกษตร

ภายหลังคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524
(ระยะหลัง)

1. สาขาด้านช่างฝีมือหรือสาขาด้านช่างอุตสาหกรรม 11 หลักสูตร

1. หลักสูตรช่างเดินสายไฟในอาคาร
2. หลักสูตรช่างไม้ก่อสร้าง
3. หลักสูตรช่างสีในอาคาร
4. หลักสูตรช่างท่อและสุขภัณฑ์
5. หลักสูตรช่างบุครุภัณฑ์
6. หลักสูตรช่างเทคนิคงานปูนและปุกระเบื้อง
7. หลักสูตรเครื่องยนต์เล็กและมอเตอร์

8. หลักสูตรพลขับและบำรุงรักษารถยนต์
9. หลักสูตรช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าในบ้าน
10. หลักสูตรช่างเชื่อมไฟฟ้า
11. หลักสูตรช่างเชื่อมโลหะ
2. สาขาด้านการเกษตร 7 หลักสูตร
 1. หลักสูตรพืชไร่-นา
 2. หลักสูตรพืชสวน
 3. หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์
 4. หลักสูตรการประมง
 5. หลักสูตรการทำเชื้อและเพาะเห็ด
 6. หลักสูตรการเลี้ยงผึ้ง
 7. หลักสูตรการใช้และบำรุงรักษาเครื่องทุ่นแรงการเกษตร

วิธีการให้การศึกษ

1. การบรรยายโดยใช้เอกสารประกอบการสอน
2. การสาธิต โดยผู้บรรยายแสดงวิธีการให้ดูก่อนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ
3. การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับเครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

1. สำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุดรับผิดชอบในการศึกษา
2. เหล่าทัพรับผิดชอบในการกำหนดพื้นที่ และหน่วยรับการฝึก

ผู้ให้การศึกษาและผู้เข้ารับการศึกษ

ผู้ให้การศึกษา

1. เจ้าหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตรหรือนายทหารชั้นประทวนจากสำนักงานทหารพัฒนา
2. เจ้าหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตรหรือนายทหารชั้นประทวนจากหน่วยอื่น หรือของหน่วยฝึกเอง
3. วิทยากรจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่สำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด เชิญมาบรรยาย

ผู้เข้ารับการศึกษ

- ทหารกองประจำการของทุกเหล่าทัพรวมทั้ง กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่เตรียมปลดประจำการ เป็นทหารกองหนุน
- ครอบครัวทหารในหน่วยนั้น ๆ ที่มีความสนใจ

ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน

1. สาขาด้านช่างฝีมือ หรือช่างอุตสาหกรรมหลักสูตรละ 240 ชั่วโมง หรือ 8 สัปดาห์ (ภาคทฤษฎี 20% และภาคปฏิบัติ 80% ของเวลาการศึกษา)

2. สาขาด้านการเกษตร หลักสูตรละ 90 ชั่วโมง หรือ 3 สัปดาห์

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน

1. ที่ตั้งหน่วยทหาร
2. ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานของจังหวัด

ปัญหาและอุปสรรค

1. วิทยากรไม่เพียงพอ
2. เครื่องมือและอุปกรณ์ในการสอนมีน้อยและไม่ทันสมัย
3. วุฒิความรู้ของทหารค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับระดับหลักสูตรการฝึกอาชีพที่กำหนด
4. ศูนย์ฝึกอาชีพมีไม่ครบทุกหน่วย และไม่มีมาตรฐานทัดเทียมกัน

สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ (พ.ศ.2539-พ.ศ.2540)

ด้านหลักสูตรการสอน

สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม 17 หลักสูตร

1. หลักสูตรช่างไม้
2. หลักสูตรช่างท่อและสุขภัณฑ์
3. หลักสูตรช่างก่ออิฐ-ฉาบปูน
4. หลักสูตรช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น
5. หลักสูตรช่างสี
6. หลักสูตรช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร
7. หลักสูตรช่างเชื่อม
8. หลักสูตรช่างซ่อมอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า
9. หลักสูตรช่างซ่อมรถจักรยานยนต์
10. หลักสูตรพลขับและบำรุงรักษารถยนต์
11. หลักสูตรช่างเหล็กเสริมคอนกรีต
12. หลักสูตรช่างซ่อมเครื่องยนต์
13. หลักสูตรช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ

14. หลักสูตรช่างตัดผม
15. หลักสูตรช่างกลโรงงานเบื้องต้น
16. หลักสูตรช่างบุครุภัณฑ์
17. หลักสูตรช่างประกอบโครงอะลูมิเนียม

สาขาด้านการเกษตร 8 หลักสูตร

1. หลักสูตรพืชไร่-นา
2. หลักสูตรพืชสวน
3. หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์
4. หลักสูตรการประมง
5. หลักสูตรการทำเชื้อและเพาะเห็ด
6. หลักสูตรถนอมอาหาร
7. หลักสูตรการเลี้ยงผึ้ง
8. หลักสูตรการใช้และบำรุงรักษาเครื่องทุ่นแรงการเกษตร

วิธีการให้การศึกษ

1. การบรรยายโดยใช้เอกสารประกอบและเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. การสาธิต โดยอุปกรณ์ช่วยฝึกจริง
3. การฝึกปฏิบัติเพื่อเป็นทักษะ และประสบการณ์ในสาขาอาชีพ
4. การทดสอบตามมาตรฐานของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

1. กระทรวงกลาโหม โดยสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด รับผิดชอบการจัดโครงการฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่
2. กระทรวงกลาโหม โดยเหล่าทัพ รับผิดชอบงบประมาณค่าใช้จ่าย ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์สมทบตามความเหมาะสม และเชื้อเพลิงสำหรับยานพาหนะในการเดินทาง เพื่อฝึกอบรมและฝึกในสถานประกอบการ
3. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม รับผิดชอบงบประมาณค่าใช้จ่ายด้านการฝึกอบรม

ผู้ให้การศึกษาและผู้เข้ารับการศึกษา

ผู้ให้การศึกษา

1. เจ้าหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตรหรือนายทหารชั้นประทวนจากสำนักงานทหารพัฒนา
2. เจ้าหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตรหรือนายทหารชั้นประทวนจากหน่วยอื่น หรือของหน่วยฝึกเอง

3. วิทยากรจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

4. วิทยากรจากกระทรวงหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่สำนักงานพัฒนา กองบัญชา
การทหารสูงสุดเชิญมาบรรยาย

ผู้เข้ารับการศึกษา

- ทหารกองประจำการของทุกเหล่าทัพ รวมทั้งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่
เตรียมปลดประจำการ เป็นทหารกองหนุน

ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน

1. สาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม มี 2 ลักษณะ

- 1) หลักสูตร 320 ชั่วโมง
- 2) หลักสูตร 240 ชั่วโมง

(ภาคทฤษฎี 20%-30% และภาคปฏิบัติ 70%-80% ของเวลาการฝึก)

2. สาขาวิชาการเกษตร ระยะเวลาตั้งแต่ 4-8 สัปดาห์

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน

1. ณ ที่ตั้งหน่วยทหาร
2. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
3. สถานประกอบการ

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะของนโยบาย
2. ปัญหาด้านทรัพยากร
3. ปัญหาด้านการปฏิบัติของหน่วยที่จัดการฝึกอาชีพ
4. ปัญหาด้านการปฏิบัติของครูประจำกลุ่ม
5. ปัญหาด้านการปฏิบัติของทหารกองประจำการ

สรุปผลการวิจัยเชิงทดลอง

จากการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกอง
ประจำการ ด้วยการทดลองใช้แบบเรียนสำเร็จรูปนั้น ผลการวิจัยเชิงทดลอง แบ่ง
ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. คะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน
2. เจตคติที่มีต่อการเรียน/การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ
3. เจตคติที่มีต่อการสอนของครู
4. การฝึกทักษะของทหารกองประจำการ

ในแต่ละประเภทสรุปผลได้ตามลำดับ ดังนี้

1. คะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน

ตอนที่ 1 สถานภาพของทหารกองประจำการ

1.1 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.67 มีอายุ 21 ปี และอายุมากที่สุดคือ 24 ปี มีเพียงร้อยละ 0.71 เท่านั้น และส่วนใหญ่เป็นทหารบก สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ถึงร้อยละ 47.19 รองลงมาเป็นทหารอากาศ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ส่วนทหารบกสังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน และกองร้อยบริการ กรมพลธิการทหารบก มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 14.08 ในด้านภูมิลำเนา ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.89 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือภาคเหนือ ส่วนภาคใต้มีเพียงร้อยละ 4.93 ด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.34 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเพียงร้อยละ 14.08 ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนอาชีพของครอบครัว ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.03 ครอบครัวมีอาชีพค้าขาย ร้อยละ 33.81 ครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม และร้อยละ 10.56 ที่ครอบครัวมีอาชีพรับจ้างทั่วไป

1.2 ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 89.20 มีอายุ 20 ปี และเป็นทหารบก สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน คิดเป็นร้อยละ 27.03 ซึ่งเท่ากับสังกัดกองร้อยบริการกรมพลธิการทหารบก รองลงมาเป็นทหารบก สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ส่วนทหารอากาศ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีจำนวนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 21.62 ในด้านภูมิลำเนา ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.24 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ ภาคใต้มีเพียงร้อยละ 9.50 เท่านั้น ส่วนวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 58.20 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 18.90 ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับอาชีพของครอบครัว ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.20 ครอบครัวมีอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคืออาชีพค้าขาย ส่วนที่ครอบครัวประกอบอาชีพอุตสาหกรรมมีเพียง ร้อยละ 4.30

1.3 ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี ถึงร้อยละ 97.40 และเป็นทหารบก สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ร้อยละ 51.28 ที่เหลือเป็นทหารอากาศ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ส่วนภูมิลำเนาส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.70 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือภาคกลางและภาคเหนือ ในด้านวุฒิการศึกษา ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.40 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 25.60 ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับอาชีพของครอบครัว

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมามีอาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้าง มีเพียงร้อยละ 6.30

1.4 ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น

ทุกคนมีอายุ 21 ปี และเป็นทหารบกสังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ทั้งหมด ส่วนภูมิลำเนาในส่วนใหญ่อ้อยละ 58.60 มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือภาคกลาง และน้อยที่สุดคือภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 10.30 ด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่อ้อยละ 51.70 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและร้อยละ 27.60 ที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ในด้านอาชีพของครอบครัวส่วนใหญ่ร้อยละ 46.80 ครอบครัวมีอาชีพค้าขาย รองลงมาครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเพียงร้อยละ 12.80 ที่ครอบครัวประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรม

ตอนที่ 2 คะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน

2.1 วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ในการฝึก

อาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน โดยภายหลังการเรียน ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ มีความรู้วิชาดังกล่าวเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 86.97 และจากการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.2 วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ในการฝึก

อาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ จำแนกตามกลุ่มอาชีพที่เข้ารับการฝึก ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนของทุกกลุ่มอาชีพ น้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน โดยภายหลังการเรียน ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพทุกกลุ่มอาชีพ มีความรู้วิชาดังกล่าวเพิ่มขึ้น (ดังแสดงให้เห็นจากตารางที่ 16 ตารางที่ 19 และตารางที่ 21 ตามลำดับ) และจากการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน ระหว่างทหารกองประจำการกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ช่างปูน และช่างยนต์เบื้องต้น นั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ระหว่างคะแนนของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้กับทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน และระหว่างทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน กับทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์ ในทำนองเดียวกัน จากการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบหลังเรียน ระหว่างทหารกองประจำการกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ช่างปูน และช่างยนต์เบื้องต้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ระหว่างคะแนนของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ กับทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน

2.3 วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทารกประจำการ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทารกประจำการ จำแนกตามสังกัดที่เข้ารับการฝึกของแต่ละกลุ่มอาชีพ ผลการทดสอบ ทารกประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ทุกสังกัด ช่างปูนทุกสังกัด และช่างยนต์เบื้องต้นทุกสังกัด ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนวิชาดังกล่าวน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน โดยในส่วนของทารกประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 97.18 รองลงมาคือ สังกัดกองร้อยบริการกรมพลธิการทหารบก และสังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน มีความรู้วิชาดังกล่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 81.98 ส่วนทารกประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีความรู้วิชาดังกล่าวเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 77.42 ซึ่งมากกว่าทารกประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ในท่านองเดียวกัน ทารกประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 มีความรู้วิชาดังกล่าวเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 95.67 ซึ่งมากกว่าทารกประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1

2.4 วิชาช่างไม้ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทารกประจำการ ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนโดยภายหลังการเรียน ทารกประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ มีความรู้วิชาช่างไม้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.45 และจากการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.5 วิชาช่างไม้ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทารกประจำการ จำแนกตามสังกัด ผลการทดสอบ ทารกประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ทุกสังกัด ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนวิชาช่างไม้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนและทุกสังกัดมีความรู้วิชาช่างไม้เพิ่มขึ้น โดยสังกัดกองพันอากาศโยธินมีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 29.03 รองลงมาคือ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ และสังกัดกองร้อยบริการ กรมพลธิการทหารบก ส่วนสังกัดกองร้อยทหารพลธิการส่งกำลังน้ำมัน มีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.71

2.6 วิชาช่างไม้ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทารกประจำการ จำแนกตามเหล่าทัพ ผลการทดสอบ ทารกประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ทั้งทหารบกและทหารอากาศ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนวิชาช่างไม้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน และทั้ง 2 เหล่าทัพมีความรู้วิชาช่างไม้เพิ่มขึ้น โดยทหารบกมีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 28.89 ซึ่งมากกว่าทหารอากาศที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 24.45

2.7 วิชาช่างปูน ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน โดยหลังการเรียน ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน มีความรู้วิชาช่างปูนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 30.36 และจากการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียนนั้น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.8 วิชาช่างปูน ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ จำแนกตามสังกัด ผลการทดสอบ ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูนทุกสังกัด ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนวิชาช่างปูนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนและทุกสังกัดมีความรู้วิชาช่างปูนเพิ่มขึ้น โดยสังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 31.73 ซึ่งมากกว่าสังกัดกองพันอากาศโยธิน ที่เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 28.12

2.9 วิชาช่างยนต์เบื้องต้น ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ผลการทดสอบ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน โดยภายหลังการเรียนทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น มีความรู้วิชาช่างยนต์เบื้องต้นเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 96.26 และจากการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนวิชาดังกล่าวนี้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.10 วิชาช่างยนต์เบื้องต้น ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ จำแนกตามสังกัด ผลการทดสอบ ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้นทุกสังกัด ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนวิชาช่างยนต์เบื้องต้นน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียน และทุกสังกัดมีความรู้วิชาช่างยนต์เบื้องต้นเพิ่มขึ้น โดยสังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 มีความรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 98.96 ซึ่งมากกว่าสังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 ที่เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 97.18

2. เจตคติที่มีต่อการเรียน/การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ

2.1 เจตคติที่มีต่อการเรียน ในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ เมื่อพิจารณาโดยรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด $\bar{X} = 4.13$ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดี แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพมีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.74$ คือเนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่ายรองลงมาคือ $\bar{X} = 4.66$ ชอบการ

เรียนโดยใช้คู่มือการเรียน เนื้อหาที่เสนอเรื่อง วิธีการ และกระบวนการปฏิบัติงาน พัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่ายและการทบทวนทเรียนด้วยคู่มือการเรียนได้ผลดี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.54$ คือการเรียนด้วยคู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น

2.2 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียน
วิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด $\bar{X} = 4.13$ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดี แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.25$ คือ ผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความรู้สึกรักภูมิใจ รองลงมาคือ $\bar{X} = 4.20$ การฝึกงานพัฒนาชุมชน ทำให้ท่านมีความมั่นใจที่จะทำประโยชน์ให้ชุมชนมากขึ้น ในการเรียนวิชาพัฒนาชุมชนได้พยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.08$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานได้

2.3 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชา
การพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพจำแนกตามกลุ่มอาชีพ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียน วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ $\bar{X} = 3.96$ ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน $\bar{X} = 4.13$ และทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น $\bar{X} = 4.29$ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้งหมด แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ช่างปูน และช่างยนต์เบื้องต้น มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการและเมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพพบว่าเจตคติของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.58$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X} = 4.55$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน เนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.64$ คือ การเรียนด้วยคู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.75$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน รองลงมา $\bar{X} = 4.67$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย การทบทวนทเรียนด้วยคู่มือการเรียนได้ผลดี และ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการทำงานกับประชาชน และการ

สร้างมนุษยสัมพันธ์ มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $X = 3.15$ คือ การเรียนด้วยคู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุมทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับครูมากขึ้นและสำหรับเจตคติของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ช่างยนต์เบื้องต้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.94$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X} = 4.66$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน การใช้คู่มือการเรียนประกอบการเรียน ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา และเนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนเข้าใจง่ายตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.83$ คือ การเรียนด้วยคู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้ครูใกล้ชิดนักเรียนมากขึ้น

2.4 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียน

วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ จำแนกตามกลุ่มอาชีพ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการเรียน ในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.21$ รองลงมาคือ ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น $\bar{X} = 4.10$ และทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน $\bar{X} = 4.09$ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้งหมด แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ช่างปูน และช่างยนต์เบื้องต้นมีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มอาชีพ พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.59$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น รองลงมา $\bar{X} = 4.27$ คือ การเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนได้พยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ และผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชนทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.00$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้สามารถปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้น ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.21$ คือ การเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนได้พยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด รองลงมา $\bar{X} = 4.19$ คือ การฝึกงานพัฒนาชุมชนทำให้มีความมั่นใจที่จะทำประโยชน์ให้ชุมชนมากขึ้น พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ และวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้สามารถปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้นตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.9$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานได้และสำหรับเจตคติของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.27$ คือ การฝึกงานพัฒนาชุมชนทำให้มีความมั่นใจที่จะทำประโยชน์ให้ชุมชนมากขึ้น รองลงมา $\bar{X} = 4.16$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้สามารถปรับตนเอง

เข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้น วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้มั่นใจว่าสามารถนำความรู้ไปทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้ ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.97$ คือ ผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความรู้สึกรักภูมิใจ

2.5 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการสังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.11$ รองลงมาคือทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน ส่วนทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลธิการทหารบก และทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ $\bar{X} = 3.90$ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้งหมด แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลธิการทหารบก และสังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.83$ คือชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน รองลงมา $\bar{X} = 4.67$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย และการฝึกปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของทหารกองประจำการ ตามนโยบายผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.72$ คือการใช้คู่มือการเรียนประกอบการเรียน ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.70$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X} = 4.50$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน และเนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.45$ การเรียนด้วยคู่มือการเรียนทำให้นักเรียนใกล้ชิดครูมากขึ้น สำหรับเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลธิการทหารบก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.60$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน รองลงมา $\bar{X} = 4.55$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่ายการทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการเรียน ได้ผลดี และเนื้อหาที่เสนอเรื่องการทำงานกับประชาชนและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ตาม

ลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.50$ คือ การเรียนด้วยคู่มือการเรียน ทำให้ นักเรียนใกล้ขีดคร่อมมากขึ้นและในส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพัน-อากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.69$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมาย และหลักการพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X} = 4.38$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียนและการฝึกปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ตามนโยบาย ผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.69$ คือ การใช้คู่มือการเรียนประกอบการเรียน ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา

2.6 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียน
วิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการ
การฝึกอาชีพช่างไม้ จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการเรียน ในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.26$ รองลงมาคือ ทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน และกองร้อยบริการ กรมพลธิการทหารบก มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ $\bar{X} = 4.19$ ส่วนทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.18$ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับมาก และเป็นเจตคติที่ดีทั้งหมด แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลธิการทหารบก และสังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.61$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มีความอดทน สุขุม รอบคอบมากขึ้น รองลงมา $\bar{X} = 4.33$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มีความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนมากขึ้น การเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มั่นใจว่าสามารถนำความรู้ไปทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้ และผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชนทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.94$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้สามารถปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้น ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.67$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น รองลงมา $\bar{X} = 4.33$ คือ ผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชนทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ การเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มั่นใจว่า สามารถนำความรู้ไปทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้ และพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ ตาม

ลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.98$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานได้ สำหรับเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลธิการส่งกำลังน้ำมัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.53$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น รองลงมา $\bar{X} = 4.47$ คือ ในการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนได้พยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มีความอดทน สุขุม รอบคอบมากขึ้น และการศึกษางานพัฒนาชุมชน ทำให้มีความมั่นใจที่จะทำประโยชน์ให้ชุมชนมากขึ้น ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.89$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้น และในส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.67$ คือ ในการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน ได้พยายามตั้งใจเรียนได้ดีที่สุด รองลงมา $\bar{X} = 4.53$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ และการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มั่นใจว่า สามารถนำความรู้ไปทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้ ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.00$ คือ เรียนวิชาการพัฒนาชุมชนด้วยความสนใจจริงๆ

2.7 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชา

การพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างบุน จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียน วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างบุน โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ $\bar{X}=3.97$ และ $\bar{X}=3.96$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติอยู่ในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้งสองสังกัด แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างบุน สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์และสังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการเรียน วิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่าเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.85$ คือชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียนสำเร็จรูป รองลงมา $\bar{X}=4.84$ คือการทบทวนบทเรียนโดยใช้คู่มือการเรียนได้ผลดีและเนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.00$ คือ การเรียนด้วยคู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้นักเรียนใกล้ขีดครุมากขึ้น ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.63$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน รองลงมา $\bar{X} = 4.58$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย และเนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการปฏิบัติงาน

ชุมชนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.32$ คือการเรียนด้วยคู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับครูมากขึ้น

2.8 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการเรียน ในด้านการยอมรับคุณค่าของวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูน โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ และทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ $\bar{X} = 4.08$ ซึ่งเป็นเจตคติอยู่ในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้งสองสังกัด แสดงว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ และทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการและเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.25$ คือ ในการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนได้พยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด รองลงมา $\bar{X} = 4.17$ คือ พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ และวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้สามารถปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้น ส่วนการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนด้วยความสนใจจริงๆ และผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ $\bar{X} = 4.12$ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.98$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มีความอดทน สุขุม รอบคอบมากขึ้น ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.33$ คือ การฝึกงานพัฒนาชุมชนทำให้ท่านมีความมั่นใจที่จะทำประโยชน์ให้ชุมชนมากขึ้น รองลงมา $\bar{X} = 4.17$ คือ การเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้มีความรู้ด้านการพัฒนาชุมชนมากขึ้น ซึ่งเท่ากับในการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนได้พยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.98$ มีจำนวน 3 ข้อเท่ากัน คือ ผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชนทำให้เกิดความรู้สึกรักภูมิใจวิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานได้

2.9 เจตคติต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคู่มือการเรียน วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของเจตคติมากกว่า ทหารกองประจำการ สังกัด

กองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์กลุ่มที่ 1 คือ $\bar{X}=4.33$ และ $\bar{X}=4.25$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้งสองสังกัด แสดงว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการเรียน วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการและเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่าเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.87$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X}=4.66$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการเรียน การใช้คู่มือการเรียน ประกอบการเรียนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา $\bar{X} = 4.52$ และเนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย $\bar{X} = 4.45$ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.39$ คือ พอใจเมื่อทราบคำตอบที่ถูกต้องทันที ในการเรียนด้วยคู่มือการเรียน ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=5.00$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องความหมายและหลักการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X}=4.64$ คือการใช้คู่มือการเรียนประกอบการเรียน ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา เนื้อหาที่เสนอเรื่องการทำงานกับประชาชนและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ มีความชัดเจนเข้าใจง่าย $\bar{X} = 4.50$ และ $\bar{X}=4.29$ เท่ากันมีจำนวน 3 ข้อ คือ รู้จักการเรียนจากสิ่งที่ย้ายไปหายาก ด้วยการใช้คู่มือการเรียน เนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย และเนื้อหาที่เสนอเรื่องโครงการที่สำคัญของรัฐมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.86$ คือ คู่มือการเรียนมีส่วนช่วยการเรียนได้ดี

2.10 เจตคติที่มีต่อการเรียนในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการเรียน ในด้านการยอมรับคุณค่าของวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของเจตคติมากกว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 คือ $\bar{X} = 4.10$ และ $\bar{X}=4.09$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้งสองสังกัด แสดงว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่าเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.32$ คือ การฝึกงานพัฒนาชุมชน ทำให้มีความมั่นใจที่จะทำประโยชน์ให้ชุมชน

มากขึ้น รองลงมา $\bar{X}=4.22$ คือ วิชาการพัฒนาชุมชนทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น การเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มั่นใจว่า สามารถนำความรู้ไปทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้และวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้มีความ อดทน สุขุม รอบคอบมากขึ้น ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.89$ คือ ผลงานจากการที่ได้พัฒนาชุมชนทำให้เกิดความรู้สึกรักภูมิใจ ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.22$ คือการฝึกงานพัฒนาชุมชนทำให้มีความมั่นใจ ที่จะทำประโยชน์ให้ชุมชนมากขึ้น รองลงมา $\bar{X} = 4.19$ คือวิชาการพัฒนาชุมชน ทำให้สามารถปรับตนเองเข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้น ส่วนข้อที่ว่า เรียนวิชาการพัฒนาชุมชนด้วยความสนใจจริง ๆ และวิชาการพัฒนาชุมชนทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ $\bar{X} = 4.15$ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.98$ คือ พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ

2.11 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X} = 4.12$ แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างไม้ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมี 2 ข้อ คือ การทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพได้ผลดี $\bar{X}=4.97$ และเนื้อหาที่เสนอเพื่อการฝึกปฏิบัติการทำเก้าอี้แบบมีเท้าแขน การทำม้านั่งสนามและการทำตุ๊กเตื่อผ้าเด็ก มีความชัดเจนเข้าใจง่าย $\bar{X}= 4.59$ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.08$ การเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับครูมากขึ้น

2.12 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X} = 4.14$ แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพช่างไม้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.35$ คือ ผลงานที่ได้จากการฝึกอาชีพทำให้รู้สึกภูมิใจ รองลงมา $\bar{X} = 4.29$ คือฝึกอาชีพด้วยความสนใจจริง ๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.00$ คือ การฝึกอาชีพทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานได้

2.13 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.29$ รองลงมา คือ ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน $\bar{X} = 4.08$ ทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลาธิการส่งกำลังน้ำมัน $\bar{X} = 4.06$ และทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลาธิการทหารบก $\bar{X} = 4.03$ ทุกสังกัดมีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเป็นเจตคติที่ดี แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ สังกัดกองร้อยพลาธิการส่งกำลังน้ำมัน สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลาธิการทหารบก และสังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ วิชาช่างไม้ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 5.00$ คือ เนื้อหาที่เสนอเพื่อการฝึกปฏิบัติการทำแก้อั๊บบมีเท้าแขน การทำม้านั่งสนามและการทำตุ้เสื้อผ้าเด็ก มีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X} = 4.79$ คือการทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพได้ผลดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมี 2 ข้อ $\bar{X} = 4.26$ คือการเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้ใกล้ชิดครูมากขึ้น และพอใจเมื่อทราบคำตอบที่ถูกต้องทันที ในการเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลาธิการส่งกำลังน้ำมัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 5.00$ คือ เนื้อหาที่เสนอเพื่อการฝึกทักษะการปฏิบัติ เรื่องการทำแก้อั๊บบมีเท้าแขน การทำม้านั่งสนามและการทำตุ้เสื้อผ้าเด็ก มีเนื้อหาชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X} = 4.47$ คือ การทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพได้ผลดี และ $\bar{X} = 4.37$ คือ รู้จักวิธีการเรียนจากสิ่งที่ยากไปหายาก ด้วยการใช้คู่มือการฝึกอาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.05$ คือการเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้นักเรียนใกล้ชิดกับครูมากขึ้น สำหรับเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลาธิการทหารบก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.94$ คือ เนื้อหาที่เสนอเพื่อฝึกทักษะการปฏิบัติ เรื่องการทำแก้อั๊บบมีเท้าแขน การทำม้านั่งสนาม และการทำตุ้เสื้อผ้าเด็ก มีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X} = 4.56$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องเครื่องมือทั่วไป มีความชัดเจนเข้าใจง่าย และ $\bar{X} = 4.50$ คือ การทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพได้ผลดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 4.00$ คือ การเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ ทำให้ให้นักเรียนใกล้ชิดกับครูมากขึ้นและในส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.94$ คือ เนื้อหาที่เสนอเพื่อฝึกทักษะการปฏิบัติ การทำแก้อั๊บบมีเท้าแขน การทำม้านั่งสนาม และการทำตุ้เสื้อผ้าเด็ก มีความชัดเจนเข้าใจง่ายรองลงมา

$\bar{X} = 4.67$ ซึ่งมี 2 ข้อ คือ รู้จักการเรียงจากสิ่งที่ย่างไปหายาก ด้วยการใช้คู่มือการฝึกอาชีพและเนื้อหาที่เสนอเรื่องเครื่องมือทั่วไป มีความชัดเจนเข้าใจง่าย และ $\bar{X} = 4.61$ คือ การทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการฝึกอาชีพได้ผลดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.83$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องกบไสไม้ และวิธีการใช้งานมีความชัดเจนเข้าใจง่าย

2.14 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ จำแนกตามสังกัด โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.16$ รองลงมา $\bar{X} = 4.15$ คือทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลารธิการ สังกำลังน้ำมัน $\bar{X} = 4.14$ และทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลารธิการทหารบก $\bar{X} = 4.11$ ทุกสังกัดมีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและเป็นเจตคติที่ดี แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ สังกัดกองร้อยพลารธิการ สังกำลังน้ำมัน สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลารธิการทหารบก และสังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพช่างไม้ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.36$ คือ ผลงานที่ได้จากการฝึกอาชีพทำให้รู้สึกภูมิใจ รองลงมา $\bar{X} = 4.34$ คือ พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.89$ คือ ฝึกอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยพลารธิการ สังกำลังน้ำมัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.43$ คือ ผลงานที่ได้จากการฝึกอาชีพทำให้รู้สึกภูมิใจ รองลงมา $\bar{X} = 4.34$ คือ พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามกำหนดเวลาเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.94$ คือ การฝึกอาชีพทำให้อดทน สุขุม รอบคอบ มากขึ้น สำหรับเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองร้อยบริการ กรมพลารธิการทหารบก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.46$ คือ ฝึกอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ รองลงมา คือ $\bar{X} = 4.22$ ในการฝึกอาชีพได้พยายามตั้งใจทำอย่างดีที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.94$ คือ การฝึกอาชีพทำให้มั่นใจว่าสามารถจะนำไปประกอบอาชีพทำประโยชน์ให้กับครอบครัวได้ และในส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.43$ คือ ผลงานที่ได้จากการ

ฝึกอาชีพทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจ รองลงมา $\bar{X} = 4.36$ คือ ในการฝึกอาชีพได้พยายามตั้งใจทำให้ดีที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.99$ คือ การฝึกอาชีพทำให้รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานได้

2.15 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุน เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุน ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด พบว่า มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X} = 3.64$ แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่วงบุน โดยส่วนใหญ่จะมีเจตคติในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.46$ คือ การใช้คู่มือการฝึกอาชีพประกอบการเรียนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา รองลงมา $\bar{X} = 4.08$ คือ ชอบการเรียนโดยใช้คู่มือการฝึกอาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 2.97$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการทำพื้นผิวและผนัง หินล้าง หินขัด มีความชัดเจนเข้าใจง่าย

2.16 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุน ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุนโดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุน มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X} = 4.11$ แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุน มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพช่วงบุน โดยเจตคติทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงบุน อยู่ในระดับมากทุกข้อ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X} = 4.23$ คือ อยากจะประกอบอาชีพที่ได้รับการฝึก เพื่อปลดประจำการแล้ว รองลงมา $\bar{X} = 4.21$ คือ การฝึกอาชีพทำให้มีความอดทน สุขุม รอบคอบมากขึ้น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X} = 3.97$ คือ การฝึกอาชีพทำให้สามารถดัดแปลงผลงานได้ดีขึ้นกว่าเดิม

2.17 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างปฐมนุ จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างปฐมนุ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน คือ $\bar{X}=3.67$ และ $\bar{X}=3.61$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับเห็นด้วยมากและเป็นเจตคติที่ดีทั้ง 2 สังกัด แสดงว่า ทหารกองประจำการสังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ และทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดี ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาข้างปฐมนุ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.50$ คือ การใช้คู่มือการฝึกอาชีพประกอบการเรียนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา รองลงมา $\bar{X}=4.30$ คือ คู่มือการฝึกอาชีพมีส่วนช่วยการเรียนรู้ได้ดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.00$ มีจำนวน 2 ข้อ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการทำให้พื้นผิวและผนัง : หินล้าง-หินขัด มีความชัดเจนเข้าใจง่ายและ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการประมาณค่าใช้จ่าย ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการสังกัดกองพันอากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.42$ คือ การใช้คู่มือการฝึกอาชีพประกอบการเรียนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา รองลงมา $\bar{X}=3.89$ คือ ชอบการเรียนรู้โดยใช้คู่มือการฝึกอาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=2.95$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการทำให้พื้นผิวและผนัง : หินล้าง-หินขัด มีความชัดเจนเข้าใจง่าย

2.18 เจตคติที่มีต่อการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างปฐมนุ จำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างปฐมนุ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน คือ $\bar{X}=4.12$ และ $\bar{X}=4.10$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติในเห็นด้วยระดับมาก และเป็นเจตคติที่ดีทั้ง 2 สังกัด แสดงว่า ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ และทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีเจตคติที่ดี ในด้านการยอมรับ คุณค่าของการฝึกอาชีพข้างปฐมนุ และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.36$ คือ การฝึกอาชีพทำให้มีความสุข รอบคอบมากขึ้น รองลงมา $\bar{X}=4.32$ คือ การฝึกอาชีพทำให้สามารถดัดแปลงผลงานได้ดีขึ้นกว่าเดิม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ $\bar{X}=3.98$ ฝึกอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจจริง ๆ ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.30$ คือ อยากจะประกอบอาชีพที่ได้รับการฝึก

เพื่อปลดประจำการแล้ว รองลงมา $\bar{X}=4.22$ คือ ในการฝึกอาชีพให้พยายามตั้งใจ ทำให้ดีที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.96$ คือ ฝึกอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ

2.19 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น ในการฝึกอาชีพ เพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมดพบว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น มีเจตคติในระดับเห็นด้วยมาก และเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X}=3.87$ แสดงว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่วงยนต์เบื้องต้น โดยส่วนใหญ่มีเจตคติอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.48$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องมีความชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X}=4.25$ คือการใช้คู่มือการฝึกอาชีพประกอบการเรียนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา ส่วนเจตคติที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการบริการจัดระเบียบแบบแม่กนิตรอน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย $\bar{X}=3.41$ เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดด้วย

2.20 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น ในการฝึกอาชีพ เพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมดพบว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น มีเจตคติในระดับเห็นด้วยมาก และเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X}=4.19$ แสดงว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่วงยนต์เบื้องต้น มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพช่วงยนต์ - เบื้องต้น โดยมีเจตคติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.55$ คือ ผลงานที่ได้จากการฝึกอาชีพทำให้รู้สึกภูมิใจ รองลงมา $\bar{X}=4.54$ คือฝึกอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ $\bar{X}=4.38$ คือ การฝึกอาชีพทำให้มั่นใจว่าสามารถจะนำไปประกอบอาชีพ ทำประโยชน์ให้กับครอบครัวได้ และ $\bar{X}=4.32$ การฝึกอาชีพทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.91$ คือ การฝึกอาชีพทำให้รู้จักใช้เครื่องมือได้เหมาะสมกับงาน

2.21 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ
ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างยนต์เบื้องต้น จำแนกตามสังกัด
 เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึก
 อาชีพของทหารกองประจำการ ที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างยนต์เบื้องต้น โดยส่วนรวม
 จากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์
 กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษา
 พระองค์ กลุ่มที่ 2 คือ $\bar{X}=3.95$ และ $\bar{X}=3.75$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับ
 เห็นด้วยมาก และเป็นเจตคติที่ดีทั้ง 2 สังกัด แสดงว่า ทหารกองประจำการ สังกัด
 กองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีเจตคติที่ดี ในด้านการ
 ยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพ วิชาข้างยนต์เบื้องต้น เมื่อพิจารณาตามสังกัดพบว่า เจตคติ
 ของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 ข้อที่
 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.58$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องมีความ
 ชัดเจนเข้าใจง่าย รองลงมา $\bar{X}=4.20$ คือ การใช้คู่มือการฝึกอาชีพประกอบการ
 เรียนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.33$ คือ เนื้อหาที่เสนอ
 เรื่องการบริการจุดระเบิดแบบแม็กนิโต มีความชัดเจน เข้าใจง่ายส่วนเจตคติของ
 ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 ข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.30$ คือ การใช้คู่มือการฝึกอาชีพประกอบการเรียนทำให้ไม่
 สิ้นเปลืองเวลา รองลงมา $\bar{X}=4.28$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการเปลี่ยนถ่ายน้ำมัน
 เครื่องมีความชัดเจนเข้าใจง่าย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.50$ เนื้อหาที่เสนอ
 เรื่องการตรวจวัดชิ้นส่วนเครื่องยนต์ มีความชัดเจนเข้าใจง่าย

2.22 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการ
ฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างยนต์เบื้องต้น ในการฝึก
 อาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการจำแนกตามสังกัด เมื่อพิจารณา
 ในภาพรวมระดับต่อการฝึกอาชีพในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ ของทหาร
 กองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพข้างยนต์เบื้องต้น โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้ง
 หมด ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 มีค่า
 เฉลี่ยสูงกว่า ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่ม
 ที่ 2 คือ $\bar{X}=4.21$ และ $\bar{X}=4.16$ ตามลำดับ ซึ่งเป็นเจตคติในระดับเห็นด้วยมาก
 และเป็นเจตคติที่ดีทั้ง 2 สังกัด แสดงว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้า
 ที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคุณค่าของ
 การฝึกอาชีพข้างยนต์เบื้องต้น และเมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า เจตคติของทหาร
 กองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=$
 4.69 คือ ฝึกอาชีพด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ รองลงมา $\bar{X}=4.55$ คือ
 ผลงานที่ได้จากการฝึกอาชีพทำให้รู้สึกภูมิใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.80$ คือ

การฝึกอาชีพทำให้รู้จักใช้เครื่องมือได้เหมาะสมกับงาน ส่วนเจตคติของทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.56$ คือ ผลงานที่ได้จากการฝึกอาชีพทำให้รู้สึกภูมิใจ รองลงมา $\bar{X}=4.38$ คือ ฝึกอาชีพด้วยความสมัครใจและสนใจจริง ๆ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.94$ คือ การฝึกอาชีพทำให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

3. เจตคติที่มีต่อการสอนของครู

ตอนที่ 1 สถานภาพของครู

1.1 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของครู ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.00 เป็นนายทหารชั้นประทวน รองลงมาเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรมีครูเพียงร้อยละ 14.00 ที่เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นสัญญาบัตร และครูส่วนใหญ่เป็นข้าราชการกระทรวงกลาโหม ร้อยละ 56.00 สังกัดกองทัพบก รองลงมา คือ สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.00 เท่ากัน คือ สังกัดกองทัพอากาศ และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ในด้านอายุราชการ ครูส่วนใหญ่ อายุราชการไม่ถึง 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมา อายุราชการอยู่ในช่วง 16 ปีขึ้นไป ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ส่วนใหญ่ ร้อยละ 38.00 ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ประมาณ 4-6 ปี รองลงมาคือ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.00 มีเพียงร้อยละ 10.00 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ประมาณ 0-3 ปี และด้านวุฒิการศึกษา ครูส่วนใหญ่จบการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรี โดยร้อยละ 44.00 จบจากโรงเรียนนายสิบ และร้อยละ 28.00 จบจากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ส่วนครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 22.00 จบจากมหาวิทยาลัย มีเพียงร้อยละ 6.00 ที่จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาของทหาร

1.2 ครูสอนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.30 เป็นนายทหารชั้นประทวน นอกนั้นเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร และครูที่สอนวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ทุกคนเป็นข้าราชการกระทรวงกลาโหม โดยร้อยละ 50.00 สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด รองลงมา สังกัดกองทัพบก กองทัพอากาศ มีเพียงร้อยละ 12.50 ในด้านอายุราชการส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.00 อายุราชการ ไม่ถึง 11 ปี มีเพียงร้อยละ 6.30 ที่อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ครูที่สอนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.50 เคยปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูมาแล้ว 4-6 ปี รองลงมา ร้อยละ 18.80 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู 10 ปีขึ้นไป และมีเพียงร้อยละ 6.30 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู 0-3 ปี และด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.25 วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยร้อยละ 50.00 จบจากโรงเรียนนายสิบ ร้อยละ 31.25 จบจากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร มีเพียงร้อยละ 18.75 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันการศึกษาของทหาร

1.3 ครูสอนวิชาช่างไม้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.90 เป็นนายทหารชั้นประทวน ส่วนที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร และข้าราชการพลเรือน ชั้นสัญญาบัตรมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 23.55 และครูที่สอนวิชาช่างไม้ ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการกระทรวงกลาโหม โดยร้อยละ 64.71 สังกัดกองทัพบก รองลงมา ร้อยละ 23.53 สังกัดสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ในด้านอายุราชการส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.80 มีอายุราชการมากกว่า 11 ปีขึ้นไป รองลงมาอายุราชการ 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.50 ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ส่วนใหญ่ร้อยละ 47.20 รองลงมา ร้อยละ 17.16 เท่ากัน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูช่วง 0-3 ปี 4-6 ปี และ 7-9 ปี และด้านวุฒิการศึกษาครูที่สอนวิชาช่างไม้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.97 วุฒิก่อนการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี โดยร้อยละ 35.29 จบจากโรงเรียนนายสิบ และร้อยละ 17.68 จบจากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ส่วนครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีร้อยละ 47.09 โดยทั้งหมดจบจากมหาวิทยาลัย

1.4 ครูสอนวิชาช่างปูน ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.55 เป็นนายทหารชั้นประทวน รองลงมาเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร มีเพียงร้อยละ 18.18 ที่เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นสัญญาบัตร โดยครูส่วนใหญ่เป็นข้าราชการกระทรวงกลาโหม ร้อยละ 45.46 สังกัดกองทัพบก รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน คือ สังกัดกองทัพอากาศและกองบัญชาการทหารสูงสุด และร้อยละ 18.18 เป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในด้านอายุราชการ ครูที่สอนวิชาช่างปูน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.80 อายุราชการไม่ถึง 11 ปี รองลงมา ร้อยละ 18.20 อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ส่วนใหญ่ร้อยละ 45.45 ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ประมาณ 4-6 ปี รองลงมา ประมาณ 7-9 ปี มีเพียงร้อยละ 9.10 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ประมาณ 0-3 ปี และด้านวุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยร้อยละ 45.45 จบการศึกษาจากโรงเรียนนายสิบ และร้อยละ 36.36 จบการศึกษาจากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ครูสอนวิชาช่างปูนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีเพียงร้อยละ 18.19 และจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย

1.5 ครูสอนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.66 เป็นนายทหารชั้นประทวน รองลงมา ร้อยละ 16.67 เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร โดยครูส่วนใหญ่เป็นข้าราชการกระทรวงกลาโหม ร้อยละ 45.46 สังกัดกองทัพบก รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน คือ สังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด และกองทัพบก ส่วนอีก ร้อยละ 33.33 เป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในด้านอายุราชการ ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.66 มีอายุราชการ 10 ปีขึ้นไป รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 16.70 มีอายุราชการช่วง 6-10 ปี และช่วง 11-15 ปี ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.66 ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครูมาแล้ว 10 ปีขึ้นไป รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 16.70

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ช่วง 4-6 ปี และ 7-9 ปี และด้านวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี โดยร้อยละ 50.00 จบจากโรงเรียนนายสิบร้อยละ 33.33 จบจากโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ครูสอนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีเพียง ร้อยละ 16.17 ซึ่งจบจากมหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 เจตคติที่มีต่อการสอนของครู

2.1 เจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครู วิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอน โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ครูวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการมีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X}=4.14$ แสดงว่าครูวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการมีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการสอนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเจตคติเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.18$ คือการใช้คู่มือการสอนประกอบการสอนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา รองลงมา $\bar{X}=4.13$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องโครงการที่สำคัญตามนโยบายของรัฐมีความชัดเจนเข้าใจง่าย คู่มือการสอน โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้ครูกล้าชื่อนักเรียนมากขึ้น $\bar{X}=3.94$ ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=3.52$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องวิธีการและกระบวนการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย

2.2 เจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครูวิชาช่างไม้ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครูวิชาช่างไม้ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ โดยส่วนรวมจากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ครูวิชาช่างไม้มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X}=4.03$ แสดงว่า ครูวิชาช่างไม้มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการสอนวิชาช่างไม้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีเจตคติเห็นด้วยในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องเครื่องมือทั่วไป มีความชัดเจนเข้าใจง่าย $\bar{X}=4.47$ รองลงมา $\bar{X}=4.45$ คือ เนื้อหาที่เสนอเพื่อการฝึกปฏิบัติการทำเก้าอี้แบบมีเท้าแขน การทำม้านั่งสนาม และการทำตุ๊กเสื้อผ้าเด็ก มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูมีความพอใจที่นักเรียนพอใจ เมื่อทราบคำตอบที่ถูกต้องทันที ในการสอนด้วยคู่มือการสอน $\bar{X}=3.35$

2.3 เจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครูวิชา

ช่างปูนในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครูวิชา - ช่างปูนในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ โดยส่วนรวม จากค่าเฉลี่ยทั้งหมด ครูวิชาช่างปูนมีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X}=4.33$ แสดงว่าครูวิชาช่างปูนมีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการสอนวิชาช่างปูน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่ มีเจตคติเห็นด้วยในระดับมาก และข้อที่มีเจตคติเห็นด้วยในระดับมากที่สุด $\bar{X}=4.73$ และ $\bar{X}=4.57$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการฉาบปูน มีความชัดเจนเข้าใจง่าย เนื้อหาที่เสนอเพื่อการฝึกปฏิบัติการก่อกำแพงแนวตรง การก่อเอน 45 องศาใต้ห้องคานและการก่อเสาสี่เหลี่ยมเล็ก-ใหญ่ มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ตามลำดับรองลงมาคือ $\bar{X}=4.46$ การใช้คู่มือการสอนประกอบการสอน ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=4.00$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการประมาณค่าใช้จ่าย มีความชัดเจนเข้าใจง่าย

2.4 เจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครูวิชา

ช่างยนต์เบื้องต้นในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ

เมื่อพิจารณาในภาพรวมระดับเจตคติที่มีต่อการสอนในด้านการยอมรับคู่มือการสอนของครูวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ โดยส่วนรวม จากค่าเฉลี่ยทั้งหมด พบว่า มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ซึ่งเป็นเจตคติที่ดี $\bar{X}=4.26$ แสดงว่าครูวิชาช่างยนต์เบื้องต้น มีเจตคติที่ดีในด้านการยอมรับคู่มือการสอนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเจตคติอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด $\bar{X}=4.48$ คือการทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือการสอนได้ผลดี รองลงมา $\bar{X}=4.39$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องมีความชัดเจนเข้าใจง่าย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด $\bar{X}=4.00$ คือ เนื้อหาที่เสนอเรื่องการตรวจสภาพลื่นมีความชัดเจนเข้าใจง่าย

การอภิปรายผล

ตามนโยบายการศึกษาของกองทัพที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2503 มาตรา 14 ว่า กองทัพบกหน้าที่เตรียมกำลัง กองทัพและป้องกันราชอาณาจักร ทำให้กองทัพมีความจำเป็นจะต้องให้การศึกษากับกำลังพล เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่แล้วประการหนึ่ง และจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นับตั้งแต่พุทธศักราช 2517 เป็นต้นมา ก็ได้กำหนดว่ากำลังทหารพึงใช้เพื่อการรบหรือสงคราม เพื่อป้องกันสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อการปราบปรามจลาจล เพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐและเพื่อการ

พัฒนาประเทศ อีกประการหนึ่ง จึงทำให้กองทัพในฐานะสถาบันทางสังคมและเป็นกลไกของรัฐ ต้องทำหน้าที่ตามสถานการณ์ของสังคม เพื่อพยายามรักษาดุลยภาพและดำรงความอยู่รอดของสังคมเอาไว้ ซึ่งเป็น "ข้อจำเป็นเชิงหน้าที่" ที่กองทัพหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากข้อศึกษาพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ (หนังสือกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ กท 0301/0283 ลง 14 มกราคม 2518) ได้สรุปประเด็นสำคัญของคำว่า "กำลังทหารพึงใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ" น่าจะหมายถึงการใช้กำลังคน เครื่องมือ เครื่องใช้และวิชาความรู้ความชำนาญในทางทหารเพื่อช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และโดยที่ต่องไม่ให้เสียหน้าที่หลักหรือพันธกิจข้ออื่น ๆ จึงทำให้กระทรวงกลาโหมกำหนดเป้าหมายในการพัฒนากำลังพลของกองทัพโดยเฉพาะกำลังพลส่วนใหญ่เป็นคนจนมีการศึกษาน้อยให้เป็นแรงงานที่มีสมรรถภาพ ในทางเศรษฐกิจ เป็นพลเมืองดีของประเทศและเป็นผู้นำชุมชน ภูมิสำเนาของตนเอง เมื่อปลดประจำการแล้ว

ในด้านทรัพยากรมนุษย์ การศึกษามีบทบาทก่อให้เกิดความรู้ความชำนาญ เป็นปัจจัยเพิ่มพูนคุณภาพให้กับชีวิต ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การศึกษาสามารถที่จะเป็นพลังในทางสร้างสรรค์ สามารถปลูกฝังสำนึกที่มุ่งงานและการศึกษาสามารถทำให้คนเต็มไปด้วยพลังกำลังสร้างสรรค์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527) ซึ่งจะมีผลต่อเนื่อง ไปถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและชาติบ้านเมืองต่อไปด้วย ด้วยเหตุนี้กองทัพจึงตระหนักดีว่า กองทัพต้องสามารถที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนากำลังพลทหารกองประจำการของกองทัพได้

ทฤษฎีทางการศึกษาได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเภท ดังที่ทราบกันอยู่แล้วคือ การศึกษาแบบทางการหรือการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาแบบธรรมดามหาวิทยาลัย การศึกษาทั้ง 3 ประเภทนี้มีทั้งความเหมือนและความต่าง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน กับการศึกษาแบบธรรมดามหาวิทยาลัยแล้ว จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันทั้งในด้านการจัดองค์การและลักษณะการเรียนรู้ การศึกษาแบบธรรมดามหาวิทยาลัยนั้น ไม่ได้จัดขึ้นโดยมุ่งที่จะให้เกิดการเรียนรู้ เฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง แต่เป็นการจัดการศึกษาโดยทั่วไปแบบทางอ้อม สำหรับการศึกษาระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ก็มีความเหมือนกันในด้านที่การศึกษาทั้ง 2 ประเภทนี้ สังคมต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อที่จะปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้แบบธรรมดามหาวิทยาลัย หรือเพื่อที่จะส่งเสริมและเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ประเภทที่มีคุณค่าเฉพาะอย่าง ซึ่งบุคคลไม่อาจจะหาจากสิ่งแวดล้อมได้พร้อมมูลและรวดเร็วเท่า ซึ่ง ชนิตา รักษ์พลเมือง ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการศึกษาในระบบและนอกระบบไว้ว่า เมื่อจะพิจารณาในแง่ที่ว่าต้องการผลประโยชน์เกิดขึ้นแก่มวลชนในระดับกว้างทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพและมุ่งที่จะให้การ

ศึกษาย่อยทอดความรู้ ทักษะ รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นตลอดจนมุ่งจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการแท้จริงของชาวบ้านผู้ยากจนแล้ว การจัดการศึกษาแบบนอกระบบจะมีความเหมาะสมกว่า และการกระทำเช่นนี้อาจส่งผลให้คุณภาพของประเทศนั้น ๆ สูงขึ้นได้

จากความมุ่งหมายและอิทธิพลของการศึกษานอกระบบ เมื่อผนวกเข้ากับภารกิจของกระทรวงกลาโหมที่ประกอบขึ้นด้วยเหล่าทัพต่าง ๆ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ ซึ่งมีหน้าที่ในบางส่วนแตกต่างกัน แต่จำเป็นจะต้องให้การศึกษ เพื่อพัฒนากำลังคนตามนโยบายกระทรวงกลาโหมเช่นเดียวกัน และด้วยข้อจำกัดที่จะต้องให้การศึกษาก่อนทหารกองประจำการ ก่อนเวลาที่จะปลดเป็นทหารกองหนุน เพื่อไม่ให้เสียภารกิจของหน่วยและภารกิจของกองทัพ จึงไม่สามารถให้การศึกษารูปแบบใดที่เหมาะสมทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพแก่กำลังพลได้ดีไปกว่าการศึกษานอกระบบด้านอาชีพ เพราะเมื่อปลดประจำการไปแล้ว ความรู้สึกหนึ่งที่เกิดขึ้นแก่ทหารกองประจำการ ก็คือเขาได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองจากกองทัพ แต่ที่มากกว่านั้นก็คือการศึกษาด้านอาชีพนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวที่ทำให้เกิดรายได้ เป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่จะนำความรู้ความสามารถหรือทักษะที่ได้รับไปพัฒนาชุมชน ที่มองเห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์ต่อสังคมที่ช่วยให้ทรัพยากรมนุษย์ของชาติพึ่งตนเองได้มากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อประเทศทำให้เกิดการกระจายรายได้ ทำให้ปัญหาการว่างงานน้อยลง เป็นหนทางไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป การที่กองทัพมีนโยบายในการพัฒนาทหารกองประจำการเพื่อใช้กำลังทหารในการพัฒนาประเทศ โดยมีการศึกษานอกระบบประเภทการศึกษาอาชีพเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนานั้น ถือว่ากองทัพได้ทำหน้าที่ตามสถานการณ์ของสังคม เพื่อพยายามรักษาดุลยภาพและความอยู่รอดของสังคมเอาไว้ อันเป็นข้อจำเป็นเชิงหน้าที่ (Jonathan H. Turner อ้างถึงในชนิดา รัชพลเมือง) ในการแก้ปัญหาสำคัญ 4 ประการ ซึ่งได้แก่

1. การหาวิถีทางเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ (Goal Attainment): G คือการที่กองทัพเลือกใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ ที่จะทำให้นโยบายในการพัฒนาทหารกองประจำการเกิดผลสำเร็จ เพื่อตอบสนองพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2503 มาตรา 14 ที่ให้กองทัพมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพและป้องกันราชอาณาจักร และข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการใช้กำลังทหารเพื่อการพัฒนาประเทศ

2. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ (Adaptation): A คือการที่กองทัพกำหนดแนวทางที่จะพัฒนาทหารกองประจำการเพื่อการพัฒนาประเทศ ด้วยการศึกษานอกระบบประเภทการศึกษาอาชีพ หรือการฝึกอาชีพ

3. การประสานกลมกลืนหรือการบูรณาการ (Integration):I คือ ความสามารถของกองทัพที่จะพยายามสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในระบบ เพื่อนำนโยบายการให้การศึกษาอาชีพ หรือการฝึกอาชีพแก่ทหารกองประจำการไปสู่ การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำนโยบายดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัตินี้จะ ต้องบูรณาการองค์ประกอบหลายอย่างเข้าด้วยกันให้กลมกลืน ซึ่งได้แก่

1. วัตถุประสงค์ของนโยบายจะต้องมีความชัดเจนแน่นอน สามารถ นำไปปฏิบัติได้

2. การออกแบบ หรือการจัดหลักสูตรการฝึกอาชีพ และวิธีดำเนินการ จะต้องได้มาตรฐาน ครอบคลุมเนื้อหา ระยะเวลาเหมาะสม ตรงกับความต้อง การของตลาดแรงงาน และผู้ฝึกซึ่งเป็นทหารกองประจำการ

3. กองทัพหรือหน่วยจะต้องมีสมรรถนะ มีความพร้อมทางด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้

4. ทหารกองประจำการ จะต้องสมัครใจ เห็นประโยชน์และ พร้อมให้ความร่วมมือ

5. ผู้นำหน่วยหรือผู้บังคับบัญชา จะต้องมีความรู้ความสามารถ มี จิตวิทยาในการจูงใจ

6. ได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการ ผู้ประกอบธุรกิจต่างๆ รวมทั้งอิทธิพลจากสื่อมวลชน

4. การขัดเกลาและการควบคุมทางสังคม (Latency):L คือ การที่ กองทัพจะต้องขัดเกลาให้สมาชิกซึ่งหมายถึงทหารกองประจำการมีความรู้ มีเจตคติ มีทักษะ ที่จำเป็นในการฝึกอาชีพอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันจะต้องควบคุมและ รักษาแบบแผนทางบุคลิกภาพและวัฒนธรรมของกองทัพเอาไว้ ซึ่งหมายถึงความมี ระเบียบวินัย และความมีเอกภาพทางการบังคับบัญชา

จากวิถีทางในการนำนโยบายการพัฒนาทหารกองประจำการของกองทัพ ไปสู่แนวทางการปฏิบัติอย่างบรรลุเป้าหมายนั้น กองทัพจึงต้องจัดให้มีโครงการเพื่อ การพัฒนาทหารกองประจำการ คือ โครงการในด้านการฝึกอบรม และโครงการใน ด้านการผลิตโดยถือเอาโครงการด้านการฝึกอบรมเป็นหลัก ส่วนโครงการด้านการ ผลิตเป็นเพียงโครงการประกอบ ส่วนของผลผลิตที่เกินกว่ามุ่งหมายไว้ถือเป็นผลพลอย ได้ให้แก่การเพิ่มผลิตภัณธ์รวมของประเทศ โครงการดังกล่าวได้กำหนดวิธีการดำ เนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเหมาะสมกับ ภูมิภาคของทหารกองประจำการ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลุ่มงานได้ 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 คือ การพัฒนาในด้านการเกษตรและอาหาร ตลอดจนการตลาด และสหกรณ์

กลุ่มที่ 2 คือ การพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมและความชำนาญของช่างฝีมือ ประเภทต่างๆ

กลุ่มที่ 3 คือ การพัฒนาความรู้ในเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อการเป็นพลเมืองดีของชาติ

วิธีการดำเนินงานตามโครงการที่กองทัพปฏิบัติ ตามนโยบายดังกล่าว ถือได้ว่ากองทัพเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ตามสถานการณ์ของสังคม ด้วยแนวทางของตนอย่างมีความสัมพันธ์ที่เป็นระบบต่อกัน โดยมีแรงจูงใจ คือ กองทัพได้ทำหน้าที่เพื่อการพัฒนาประเทศ

การพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน ที่ผู้วิจัยได้สร้างและนำมาทดลองใช้ในครั้งนี้ ถือเป็นแนวทางการพัฒนาที่กองทัพได้ปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับนโยบาย ในภารกิจการพัฒนาชุมชนของกองทัพและตรงตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ "การใช้กำลังทหารเพื่อการพัฒนาประเทศ" ซึ่งสามารถทำให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนและจะทำให้ภารกิจการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการของกองทัพมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะ

1. การพัฒนาของทหาร เป็นการสนับสนุนความมั่นคงของชาติ เนื่องจากความมั่นคงของชาติมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
2. การพัฒนาของทหาร เป็นการช่วยเหลือประชาชน การจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ ก็ถือเป็นการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนกลุ่มหนึ่งที่เป็นผู้เสียสละมารับใช้ชาติ และถือเป็นการช่วยเสริมแผนงานพัฒนาของส่วนราชการพลเรือนให้สมบูรณ์ขึ้น
3. การใช้ที่ดินในความครอบครองของทหาร กำลังคนเครื่องมือเครื่องใช้และความรู้ ความชำนาญในทางทหาร เป็นการทำประโยชน์แก่ประเทศชาติในภาพรวม
4. การพัฒนากำลังคนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานในทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีประโยชน์ทั้งในขณะที่เป็นทหารกองประจำการ และปลดประจำการเป็นทหารกองหนุน
5. การช่วยยกระดับการมีงานทำของทหารกองประจำการที่ปลดประจำการแล้ว เป็นการแก้ปัญหาการว่างงาน และแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนากำลังคน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
6. การนำเอาวิทยาการแผนใหม่มาใช้ฝึกสอนทหาร ทำให้เกิดผลผลิต
7. ผลผลิตที่เกิดจากการฝึกอาชีพทางด้านการเกษตรและการอุตสาหกรรมเป็นการเพิ่มผลผลิตรวม เพิ่มรายได้ประชาชาติ
8. การฝึกอาชีพให้แก่ทหาร เป็นการสร้างคุณค่า และสมรรถภาพทางเศรษฐกิจและการเป็นพลเมืองดี

การพัฒนาของกองทัพที่กล่าวมาถือเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับจุดเด่นขององค์ประกอบอันเป็นแก่นแท้ของทฤษฎีภาวะทันสมัย คือ

1. ลดความแตกต่างระหว่างภาวะเก่ากับภาวะทันสมัย จากกระบวนการสร้างภาวะทันสมัย ด้วยการที่กองทัพปฏิรูปการจัดระเบียบทางสังคม จากเดิมที่ทำหน้าที่เฉพาะด้านการทหาร ปรับบทบาทมาเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาพัฒนากำลังพลของกองทัพ อันเป็นประชาชนส่วนหนึ่งของประเทศ

2. มีภาวะทางเศรษฐกิจสังคมแบบทวีภาค ที่แสดงความไม่เท่าเทียมกันค่อนข้างสูงภายในประเทศ อันเนื่องมาจากทหารกองประจำการส่วนใหญ่เป็นคนจน มีรายได้น้อย มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และการศึกษาไม่สูง การที่เข้ามาเป็นทหารกองประจำการของกองทัพ จึงเป็นการสร้างโอกาสให้แก่กองทัพที่จะพัฒนาคนเหล่านี้ ด้วยการให้การศึกษาอาชีพเป็นการสร้างรายได้ให้แก่บุคคล และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่อช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจให้น้อยลง เมื่อทหารกองประจำการเหล่านี้ ปลดประจำการเป็นทหารกองหนุน กลับไปสู่ชุมชน ภูมิลำเนาเดิม

3. วิธีการขจัดสภาวะสังคมทวีภาค ด้วยวิทยาการทันสมัยโดยไม่ข้ามขั้นตอน โดยการที่กองทัพใช้วิทยาการแผนใหม่ มาฝึกสอนแก่ทหารและมุ่งเน้นด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม ช่างฝีมือและความรู้เพื่อการเป็นพลเมืองดี ซึ่งเหมาะสมกับภูมิหลัง พื้นฐานการศึกษาของทหารกองประจำการส่วนใหญ่ที่เป็นคนชนบท มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ซึ่งครอบคลุมมีอาชีพด้านการเกษตร อุตสาหกรรมพื้นฐานของงานช่างทั่วไป

4. จุดหมายปลายทางของภาวะทันสมัยทางเศรษฐกิจ คือ ความสำเร็จในการสร้างโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ทันสมัย และการสร้างชุมชนเมืองให้เกิด ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทางเดียวกันกับกองทัพ ในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ เพราะการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และการนำความรู้จากการฝึกอาชีพไปพัฒนาชุมชนถือเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม

5. จุดหมายในการจัดระเบียบทางสังคมและการเมือง คือการที่กองทัพปลูกจิตสำนึกให้แก่กำลังเพื่อความ เป็นพลเมืองดี ซึ่งเห็นได้อย่างเด่นชัด จากวิธีการดำเนินงานตามนโยบายในการพัฒนาทหารกองประจำการ ด้วยการให้ความรู้ด้านการปกครองระบอบประชาธิปไตย

6. วิศวกรสังคมที่สำคัญในการจัดระเบียบทางสังคมและการเมืองที่ทันสมัยก็คือ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของกองทัพ หรือ ผู้บังคับหน่วยทหารที่มีความรู้ มีภาวะความเป็นผู้นำ เข้าใจบทบาทของกองทัพว่า นอกจากจะทำหน้าที่ทางการทหารแล้ว จะต้องทำหน้าที่ของสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังพลด้วยและจะต้องแยกแยะให้

ออกระหว่างภารกิจประจำของหน่วย กับพันธกิจของกองทัพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะมีผลกระทบกันได้ตลอดเวลา

จากทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ดังได้กล่าวมาแล้ว มาสู่แนวทางการพัฒนาตามทฤษฎีภาวะทันสมัย จะเห็นได้ว่ากองทัพได้นำการศึกษามาใช้ เป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังพลอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการจัดการฝึกอาชีพแก่กำลังพลทหารกองประจำการ ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น เพื่อปฏิบัติการกิจการพัฒนาชุมชนได้ดีขึ้น (กระทรวงกลาโหม, 2534) ซึ่งจะส่งผลในการปฏิบัติการกิจการพัฒนาประเทศของกองทัพตามรัฐธรรมนูญด้วย

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าในการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ และการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่กระทรวงกลาโหมได้รับอนุมัติให้จัดตั้งสำนักงานทหาร - พัฒนาเพื่อดำเนินภารกิจรับผิดชอบ การจัดการฝึกอาชีพให้แก่กำลังพลของกองทัพ จนถึงปัจจุบันนี้ มีสภาพอย่างไร สิ่งใดที่เป็นปัญหาอุปสรรค และการที่ได้พัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ด้วยการทดลองใช้คู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม มีผลอย่างไรและควรดำเนินการปรับปรุงพัฒนาอย่างไรต่อไป ซึ่งจากผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน

1. ด้านหลักสูตรการสอน พบว่า ในระยะตั้งแต่ก่อตั้งสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด - ก่อนออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 ได้กำหนดเป็นหลักสูตรการสอนของโครงการฝึกอาชีพทหารกองประจำการกับหลักสูตรการสอนของการอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่ โดยหลักสูตรการสอนของโครงการฝึกอาชีพ จะเป็นหลักสูตรการสอนทางด้านช่างฝีมือ มีจำนวน 6 หลักสูตร คือ ช่างก่อสร้าง ช่างตัดผม ช่างซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ขนาดเล็ก ช่างซ่อมและบริการรถจักรยานยนต์ ช่างเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า และช่างเชื่อม ในขณะที่การอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่ แบ่งหลักสูตรการสอนออกเป็น 2 สาขา คือ สาขาช่างฝีมือ 3 หลักสูตร คือ ช่างก่อสร้าง ช่างเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าและช่างเชื่อม สาขาการเกษตร 5 หลักสูตร คือ พืชไร่-นา พืชสวน การเลี้ยงสัตว์ การผสมและบำรุงพันธุ์สัตว์ การประมง การเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์น้ำ การทำเชื้อและเพาะเห็ด และการถนอมอาหาร และการใช้และบำรุงรักษาเครื่องทุ่นแรงการเกษตร เหตุที่หลักสูตรสาขาช่างฝีมือของการอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่มีจำนวนน้อยกว่าหลักสูตรสาขาช่างฝีมือของโครงการฝึกอาชีพ อาจเป็นเพราะการอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่จะต้องไปทำการอบรม ณ ที่ตั้งหน่วยทหาร การเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนในบางวิชาไม่สะดวก หลักสูตรด้านช่างฝีมือที่เปิดอบรมเคลื่อนที่จึง เป็นหลักสูตรที่ไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์มากนัก ในทำนองเดียวกันการ

อบมวิชาชีพเคลื่อนที่มีหลักสูตรสาขาการเกษตร แต่โครงการฝึกอาชีพทหารกองประจำการไม่มี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยที่ไปอบมวิชาชีพเคลื่อนที่ส่วนใหญ่เป็นหน่วยในส่วนภูมิภาค อาชีพก่อนเข้ารับราชการของทหารกองประจำการส่วนมากคือการทำเกษตรกรรม การฝึกอาชีพทางการเกษตรจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เข้ารับการฝึกโดยตรง ประกอบกับหน่วยทหารโดยปกติจะมีพื้นที่ว่างมากอยู่แล้ว สามารถสนับสนุนพื้นที่ให้กำลังพลฝึกได้ ต่อมาในระยะภายหลังคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 - เมื่อทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ในระยะแรก ได้กำหนดหลักสูตรการสอนออกเป็น 2 สาขา อย่างชัดเจนขึ้น คือ สาขาช่างฝีมือ มี 7 หลักสูตร โดยได้เพิ่มหลักสูตรช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น ขึ้นมาอีก 1 หลักสูตร ทั้งนี้อาจต้องการให้ทหารกองประจำการมีโอกาสเลือกฝึกอาชีพได้มากขึ้น และหลักสูตรสาขาการเกษตรก็เพิ่ม จาก 5 หลักสูตร เป็น 7 หลักสูตร โดยแยกหลักสูตรพีชไร-นา กับหลักสูตรพีชสวนออกจากกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแยกให้เห็นความแตกต่างของเนื้อหาชัดเจนขึ้น และได้เพิ่มหลักสูตรเลี้ยงผึ้งเข้าไปอีก 1 หลักสูตร และในระยะหลังได้เพิ่มหลักสูตรการศึกษาช่างฝีมือเป็น 11 หลักสูตร และเรียกสาขาช่างอุตสาหกรรม แทนหลักสูตรด้านช่างฝีมือ หลักสูตรที่เพิ่มขึ้นคือช่างเดินสายไฟในอาคาร ช่างสีในอาคาร ช่างท่อและสุขภัณฑ์ ช่างบุครุภัณฑ์ ช่างเทคนิค จานปูน และปุกระเบือ้ง เครื่องยนต์เล็กและมอเตอร์ พลขับและบำรุงรักษารถยนต์ ส่วนหลักสูตรบางหลักสูตรเดิมที่เปิดสอนในระยะแรกได้เลิกไป เช่น ช่างตัดผม และช่างซ่อมเครื่องทำความเย็น การเพิ่มหลักสูตรให้มากขึ้นก็เป็นการสร้างความหลากหลายทางอาชีพให้ทหารกองประจำการที่ตัวเลือกมากขึ้น และคาดว่าจะระยะเวลาในช่วงนี้ กระแสสังคมเริ่มให้ความสำคัญกับตลาดแรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเตรียมพัฒนาคนโดยมุ่งหมายที่จะเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ จึงอาจจะเป็นสาเหตุให้กองทัพเปิดการฝึกอาชีพสาขาอุตสาหกรรม ส่วนสาขาทางการเกษตรยังคงมี 7 หลักสูตรเช่นเดิม และเมื่อภายหลังการทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม-ปัจจุบัน พบว่า หลักสูตรการสอนด้านช่างอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจาก 11 หลักสูตร เป็น 17 หลักสูตร หลักสูตรที่เพิ่มขึ้นเช่นช่างเหล็กเสริมคอนกรีต ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ ช่างกลโรงงานเบื้องต้นและช่างประกอบโครงอะลูมิเนียม เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า หลักสูตรที่มีขึ้น 17 หลักสูตร เป็นนโยบายของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่จะเปิดหลักสูตรเหล่านี้เพื่อฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไป เมื่อกระทรวงกลาโหมทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ก็น่านโยบายที่จะเปิดหลักสูตรเหล่านี้มาใช้ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วกองทัพเองไม่สามารถจัดการฝึกอาชีพให้แก่กำลังพลได้ทั้ง 17 หลักสูตร เพราะหลักสูตรบางหลักสูตรผู้เรียนควรมีพื้นฐานการศึกษามากกว่าการศึกษาระดับมัธยม เช่น หลักสูตรช่างกลโรงงานเบื้องต้น และจาก

ข้อเท็จจริงที่พบ ทหารกองประจำการส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ แต่ต้องเข้าใจว่ามาตรฐานการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนในเมืองหลวงกับโรงเรียนในชนบทต่างจังหวัดไม่เท่ากัน จึงทำให้ผลผลิตของการศึกษา คือ คนที่จบการศึกษาระดับเดียวกัน มีความแตกต่างกันทางความรู้ จึงเป็นไปได้ยากที่จะเปิดหลักสูตรบางหลักสูตร ฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ โดยหวังผลสำเร็จ

2. วิธีการให้การศึกษา พบว่าในระยะตั้งแต่ก่อตั้งสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด - ก่อนออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 (พ.ศ.2520-พ.ศ.2524) มีวิธีการให้การศึกษา 3 วิธี กล่าวคือการบรรยายโดยใช้เอกสารประกอบการสอน การสาธิตโดยผู้บรรยายแสดงวิธีการให้ดูก่อนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและการฝึกปฏิบัติ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับเครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกอาชีพ และในระยะต่อมาภายหลังการออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ฉบับดังกล่าว ก่อนทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม(พ.ศ.2525-พ.ศ.2538) วิธีการให้ศึกษาก็ยังคงใช้วิธีเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภารกิจการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ ไม่ใช่ภารกิจหลักของหน่วย การจัดสรรงบประมาณไม่มากพอที่จะจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ศูนย์ฝึกอาชีพแต่ละแห่ง จึงมีมาตรฐานของเครื่องมือไม่เท่ากัน ประกอบกับการฝึกอาชีพใด ๆ ก็ตาม จะต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติงานได้จริง วิธีการที่นำมาใช้ จึงมักเป็นการบรรยาย สาธิตและฝึกปฏิบัติ แต่ในระยะต่อมาเมื่อทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ.2539-พ.ศ.2540) แล้ว ได้กำหนดให้มีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานไว้ในวิธีการให้การศึกษาด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตลาดแรงงานอุตสาหกรรมต้องการแรงงานฝีมือที่มีมาตรฐานมากขึ้นและการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานนั้น จะถูกกำหนดด้วยชั่วโมงการฝึกที่จะต้องเข้ารับการฝึกหลักสูตร ประเภท 320 ชั่วโมง จึงจะทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานได้ แต่โดยความเป็นจริงส่วนใหญ่แล้ว ชั่วโมงการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการจะกำหนด 240 ชั่วโมง หรือ 8 สัปดาห์ ทั้งนี้เพราะการฝึกอาชีพจะกระทำก่อนปลดประจำการ 3 เดือน เท่านั้น ถ้าใช้เวลาในการฝึกอาชีพนานจะทำให้มีผลกระทบต่อภารกิจของหน่วย และเสียเวลาดำเนินการทางธุรการก่อนปลดประจำการ แต่หากกองทัพปรับวงรอบการฝึก โดยการให้ทหารกองประจำการฝึกอาชีพทันที ภายหลังจากการฝึกเบื้องต้นของทหารใหม่ จะทำให้มีเวลาในการฝึกอาชีพได้ 320 ชั่วโมง ทุกหลักสูตรตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน ซึ่งจะเป็นผลดียิ่งเพราะจะทำให้ทหารกองประจำการมีเวลาในการฝึกทักษะมากขึ้น ทว่าประโยชน์ได้มากขึ้นด้วย

3. ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน พบว่า ในระยะตั้งแต่ก่อตั้งสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด - ก่อนออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 (พ.ศ.2520-พ.ศ.2524)สำนักงานทหารพัฒนา

กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้รับผิดชอบจัดโครงการฝึกอาชีพทหารกองประจำการ และการอบรมวิชาชีพเคลื่อนที่ ซึ่งเป็นไปตามนโยบายที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ประกอบกับในระยะแรกหน่วยรับการฝึก หรือกำลังพลที่เข้ารับการฝึกยังไม่มากนัก สำนักงานทหารพัฒนา สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ต่อมา ในระยะภายหลังจากออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 - ก่อนทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2528) ได้กำหนดให้เหล่าทัพรับผิดชอบในการกำหนดพื้นที่การฝึกและหน่วยรับการฝึกทั้งนี้อาจเป็นเพราะในเขตพื้นที่เดียวกัน การประสานงานในรายละเอียดระหว่างหน่วยจะมีความคล่องตัวมากขึ้น ลดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และจะเป็นผลดีหากสำนักงานทหารพัฒนาจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการสื่อสารในการสั่งการเกี่ยวกับนโยบายหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ไปยังพื้นที่กองทัพอากาศและควบคุมติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มเครือข่ายการทำงานให้กว้างขวาง หน่วยสามารถปฏิบัติงานได้ทัน การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภายหลังจากทำข้อตกลงระหว่างกระทรวงดังกล่าว (พ.ศ. 2539-ปัจจุบัน พ.ศ. 2540) ได้กำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานอย่างชัดเจน คือ สำนักงานทหารพัฒนา รับผิดชอบจัดโครงการฝึกอบรมและเจ้าหน้าที่ เหล่าทัพรับผิดชอบงบประมาณ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ และ เชื้อเพลิงสำหรับยานพาหนะในการเดินทาง ไปฝึกอบรมและฝึกงานในสถานประกอบการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม รับผิดชอบงบประมาณด้านการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบและการบังคับบัญชาให้เด็ดขาดชัดเจน เพื่อดูแลควบคุมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ผู้ให้การศึกษาและผู้เข้ารับการศึกษา พบว่า ผู้ให้การศึกษาแก่กำลังพล ทหารกองประจำการในการฝึกอาชีพ ในระยะตั้งแต่ก่อตั้งสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด - ก่อนออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 (พ.ศ. 2520-พ.ศ. 2524) คือ เจ้าหน้าที่นายทหารชั้นสัญญาบัตร หรือนายทหารชั้นประทวนจากสำนักงานทหารพัฒนาแห่งเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานทหารพัฒนามีศูนย์ฝึกศึกษาอยู่แล้ว ย่อมมีครู-อาจารย์ สาขาวิชาชีพอ่าง ๆ ประกอบกับหน่วยรับการฝึกยังมีไม่มาก จำนวนผู้เข้ารับการฝึกก็เป็นสัดส่วนตามกัน จึงทำให้สำนักงานทหารพัฒนามีครูฝึกดูแลได้เพียงพอ ต่อมาภายหลังจากออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 - ก่อนทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2538) ได้มีนายทหารชั้นสัญญาบัตรหรือนายทหารชั้นประทวนจากหน่วยอื่น หรือของหน่วยฝึกเอง และวิทยากรจากหน่วยงานอื่นที่สำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด เชิญมาบรรยาย เป็นผู้ให้การศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยรับการฝึกมีมากขึ้น ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกก็มีมาก ประกอบกับส่วนราชการบางหน่วยจะมีภารกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในการฝึกอาชีพนั้น ๆ ซึ่งการ

สอนของผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ดีจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนมากกว่า และเมื่อภายหลังที่ได้ทำข้อตกลงว่าด้วย ความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมแล้ว (พ.ศ.2539-ปัจจุบัน พ.ศ.2540) ได้กำหนดให้วิทยากรจากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานเข้าร่วมเป็นผู้ให้การศึกษาดูด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นไปตามข้อตกลงในเรื่องความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นเป็นเพราะเชื่อมั่นว่าส่วนใหญ่แล้ว ผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ทางสาขานั้นโดยตรงจะสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนไปยังผู้ไม่รู้ได้ดีกว่า

ส่วนผู้เข้ารับการศึกษา พบว่า ตั้งแต่สมัยก่อตั้งสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด - ปัจจุบัน (พ.ศ.2520-พ.ศ.2540) ผู้เข้ารับการศึกษาจะเป็นทหารกองประจำการจากเหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกองบัญชาการทหารสูงสุด ทั้งนี้เพราะเป็นนโยบายของกองทัพที่จะจัดการฝึกอาชีพให้แก่กำลังพลทหารกองประจำการ แต่มีอยู่ระยะหนึ่งภายหลังที่ออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 ไปแล้วอนุญาตให้ครอบครัวทหารที่มีความสนใจเข้ารับการศึกษาฝึกอาชีพได้ถ้ากลุ่มการเรียนนั้นมีจำนวนผู้เรียนน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกองทัพต้องการให้งบประมาณที่ลงทุนให้เกิดผลคุ้มค่าและเป็นการขยายผลการดำเนินการฝึกอาชีพให้บุคคลอื่นรับรู้ด้วย

5. ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน ในระยะตั้งแต่ก่อตั้งสำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด - ก่อนออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 (พ.ศ.2520-พ.ศ.2524) กำหนดให้เรียนหลักสูตรสาขาช่างฝีมือ หลักสูตรละ 3 สัปดาห์ หรือ 90 ชั่วโมง ส่วนหลักสูตรด้านการเกษตรหลักสูตรละ 3 สัปดาห์ หรือ 90 ชั่วโมง ต่อมาภายหลังออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524-ก่อนทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ.2525-พ.ศ.2538) ได้ขยายเวลาการศึกษาของหลักสูตรสาขาช่างอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็น 240 ชั่วโมง โดยการเรียนภาคทฤษฎี 20% ของเวลาการฝึกและเรียนภาคปฏิบัติ 80% ของเวลาการฝึก ทั้งนี้เพราะต้องการให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้พัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน ตามความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น ส่วนสาขาด้านการเกษตรยังคงกำหนดระยะเวลาเท่าเดิม และภายหลังทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมแล้ว (พ.ศ.2539-ปัจจุบัน พ.ศ.2540) พบว่า ได้เพิ่มระยะเวลาออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ประเภทหลักสูตร 240 ชั่วโมง กับประเภทหลักสูตร 320 ชั่วโมง ทั้งนี้เพราะต้องการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่จะให้ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพราะชั่วโมงเรียนมากกว่า ย่อมกำหนดขอบเขตการสอนมากกว่า ทำให้ผู้เข้ารับการศึกษา มีความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์มากขึ้นด้วย

ส่วนสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินงาน พบว่า ตั้งแต่สมัยก่อตั้งสำนักงาน ทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด - ก่อนออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524 (พ.ศ.2520-พ.ศ.2524) โครงการฝึกอาชีพ ทหารกองประจำการ ใช้พื้นที่หน่วยทหารของเหล่าทัพ ส่วนการฝึกอบรมวิชาชีพ เคลื่อนที่ ใช้ที่ตั้งของหน่วยทหารนั้น ๆ ต่อมาภายหลังออกคำสั่งกองบัญชาการทหาร สูงสุด ที่ 146/2524-ก่อนทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหม กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ.2525-พ.ศ.2538) ได้กำหนดให้ ใช้ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานของจังหวัดเป็นสถานที่ดำเนินงานด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์ฝึกอาชีพของทหาร ไม่มีมาตรฐานทัดเทียมกัน โดยเฉพาะหน่วยในสวนภูมิภาค จะไม่มีวัสดุอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึกที่ทันสมัย หรือบางหน่วยก็ไม่มีศูนย์ฝึกอาชีพในหน่วย ทหาร และภายหลังที่ได้ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมแล้ว (พ.ศ.2539 - ปัจจุบัน พ.ศ.2540) กำหนดให้ใช้สถานประกอบการ เป็นที่ดำเนินการฝึกอาชีพด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานประกอบการเหล่านั้นจะมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและทันสมัยมากขึ้น ประกอบกับเป็นการ สร้างโอกาสที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพซึ่งเป็นทหารกองประจำการ ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำงานต่อในสถานประกอบการนั้น ๆ เพราะเป็นแรงงานที่มีวินัยดี ขยัน อดทนและแข็งแรง มีบุคลิกลักษณะของความเป็นผู้นำ เพราะเคยผ่านการฝึกจาก กองทัพบมาแล้ว

6. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ตั้งแต่สมัยก่อตั้งสำนักงาน ทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด-ก่อนออกคำสั่งกองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524(พ.ศ.2520-พ.ศ.2524) ปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นคือ ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ปัญหาสถานที่ฝึกอาชีพ ปัญหาทหารกองประจำการให้ความสนใจน้อยและปัญหาการติดตามและประเมินผลและภายหลังออกคำสั่ง กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ 146/2524 ลง 24 มีนาคม 2524-ก่อนทำข้อตกลงว่า ด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (พ.ศ.2525-พ.ศ.2538) พบว่าปัญหา-อุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ วิทยาการไม่เพียงพอ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการสอนมีน้อย และไม่ทันสมัย วุฒิความรู้ของทหารค่อนข้าง น้อย เมื่อเทียบกับระดับหลักสูตรการฝึกอาชีพที่กำหนด และศูนย์ฝึกอาชีพไม่ครบทุก หน่วย และไม่มีมาตรฐานทัดเทียมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกองทัพเพิ่งจะเริ่มก่อตั้ง หน่วยงานทหารพัฒนาขึ้นมารับผิดชอบการจัดการฝึกอาชีพ กำลังพลที่จะเป็นผู้ให้การ ศึกษาที่น้อย งบประมาณที่ได้รับจัดสรรก็ไม่มากนัก เพราะนโยบายการฝึกอาชีพ ให้ ทหารกองประจำการ ไม่ใช้ภารกิจหลักของหน่วย เพียงแต่กองทัพมีดำริที่จะช่วย เสริมกำลังในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามเครื่องมือเครื่องใช้ และความชำนาญที่ กองทัพทำได้ และเมื่อทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงกลาโหมกับ

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม-ปัจจุบัน (พ.ศ.2539-ปัจจุบัน พ.ศ.2540) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะของนโยบาย ปัญหาด้านทรัพยากร ปัญหาด้านการปฏิบัติของหน่วยที่จัดการฝึกอาชีพ ปัญหาด้านการปฏิบัติของครูประจำกลุ่มและปัญหาด้านการปฏิบัติของทหารกองประจำการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายการฝึกอาชีพให้ทหารกองประจำการไม่ใช้ภารกิจหลักของกองทัพ ผู้บังคับหน่วยจึงไม่ให้ความสนใจ เพราะไม่มีแรงจูงใจหรือสิ่งเร้าที่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ภาระต่าง ๆ จึงตกมาที่ครูฝึก ซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาสั่งการใด ๆ สำนักงานทหารพัฒนาไม่สามารถที่จะลดปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ได้ เนื่องจากเป็นปัญหาที่เกิดจากหน่วย จากภาวะความเป็นผู้นำหน่วย

2. การพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ในการพัฒนากระบวนการนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยนำกรอบแนวคิดของบาเลนโธน์ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ (ดังที่แสดงในหน้า 10 และหน้า 11) กล่าวคือผลผลิตอันเป็นความสำเร็จ ความรู้ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนนั้น เกิดจากองค์ระหว่งทางการศึกษา หรือการจัดระเบียบทางการศึกษา อันประกอบด้วย โครงสร้างเป้าหมายทางการศึกษา โครงการ กระบวนการและรูปแบบการศึกษาที่นำมาใช้ ซึ่งกรอบแนวคิดของบาเลนโธน์ดังกล่าว นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพ ตามขั้นตอน สรุปได้ดังนี้ (ดังแสดงในหน้า 155)

1. ในการสังเคราะห์ประเด็นจากผลการวิเคราะห์เอกสาร หลักฐาน และการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาของกองทัพ ในขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์นายทหารสัญญาบัตร ในฐานะผู้บริหารศูนย์ฝึกศึกษาและนายทหารสัญญาบัตรที่ปฏิบัติงานในกองแผนและโครงการ เพื่อพิจารณาขั้นตอน รายละเอียดของการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพ ตลอดจน การสร้าง/พัฒนาเครื่องมือ เพื่อใช้ในการวิจัยเชิงทดลอง ก็คือการที่กองทัพในฐานะองค์กร ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคม ได้จัดระเบียบทางการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน ให้แก่ทหารกองประจำการ

2. ในการนำไปสู่การวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ โดยมีการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ การฝึกอาชีพช่างไม้ การฝึกอาชีพช่างปูน และการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้นนั้น ก็คือโครงการและกระบวนการที่นำมาใช้ เพื่อต้องการให้เกิดผลผลิตอันเป็นความสำเร็จ ที่เป็นเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งหมายถึงการที่ทหารกองประจำการได้รับความรู้ เจตคติ และทักษะ ในการฝึกอาชีพ และในการพัฒนาชุมชน โดยคาดหวังว่าทหารกองประจำการจะสามารถนำความรู้ เจตคติและทักษะที่ได้รับจากการฝึกอาชีพไปใช้ในการพัฒนาชุมชนได้

3. ในการนำคู่มือการเรียน/การฝึกอาชีพ วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ อาชีพช่างไม้ อาชีพช่างปูน และอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น ที่พัฒนาแล้ว ไปทดลองใช้ในขั้นตอนของกระบวนการฝึกอาชีพดังกล่าว ก็คือการศึกษาพิจารณาเลือกรูปแบบการศึกษานอกระบบประเภทการฝึกอาชีพมาใช้ในการพัฒนากำลังพลทหารกองประจำการของกองทัพ เพื่อให้บรรลุพันธกิจตามนโยบายการพัฒนากำลังพลทหารกองประจำการ เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ

ตามขั้นตอนการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ผู้วิจัยได้นำคู่มือการเรียน/การฝึกอาชีพมาทดลองใช้ในการพัฒนากระบวนการ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม จากผลการทดลองปรากฏว่า

1. คะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียน

1.1 วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ พบว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพ ภายหลังจากเรียนแบบเรียนสำเร็จรูป วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการแล้ว มีความรู้ในวิชาดังกล่าว เพิ่มขึ้นอย่างมาก ถึง ร้อยละ 86.97 แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างกันระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียนอย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คู่มือการเรียนวิชาพัฒนาชุมชนทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นระบบขั้น มีส่วนช่วยในการจัดหมวดหมู่ลำดับความคิดให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้แล้ว แบบทดสอบยังเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น เพราะกลัวการสอบตก ประกอบกับผู้เรียนเป็นทหารจะเชื่อฟังคำแนะนำของครูฝึก จะมีระเบียบวินัยในการเรียนเป็นพื้นฐานที่ดีอยู่แล้ว และพบว่าทหารกองประจำการกลุ่มที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น มีความรู้ในวิชาดังกล่าวเพิ่มขึ้นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์ เป็นทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ ซึ่งเป็นหน่วยรบและเป็นหน่วยทหารที่มีศูนย์ฝึกอาชีพของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นำหน่วยให้ความสนใจกับการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ จึงเป็นเหตุให้ทหารกองประจำการตั้งใจเรียนอย่างจริงจัง เมื่อมีคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างยนต์เบื้องต้นเป็นเครื่องมือช่วยเสริม จึงทำให้มองเห็นผลอย่างชัดเจน

1.2 วิชาช่างไม้ พบว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ ภายหลังจากการฝึกอาชีพด้วยคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างไม้แล้ว มีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 25.45 แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียนอย่างชัดเจนเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คู่มือการฝึกอาชีพ มีส่วนช่วยทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ถูกต้องชัดเจนขึ้น เพราะวิชาช่างไม้ หรืออาชีพช่างไม้ ถือได้ว่าเป็นงานของเพศชาย สามารถเรียนรู้ได้แบบธรรมชาติวิสัย แต่จากผลการทดสอบที่พบว่า ทหารกองประจำการมีความรู้ในวิชา

ช่างไม้มากขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการฝึกอาชีพช่างไม้ นั้น ยังมีข้อความรู้บาง อย่าง ที่ผู้ไม่ได้รับการฝึกไม่สามารถตอบได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และพบว่า ทหารกองประจำการ สังกัดกองพันอากาศโยธิน มีความรู้วิชาช่างไม้เพิ่มขึ้นมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกองพันอากาศโยธิน มีศูนย์ฝึกอาชีพของหน่วยของตนเอง เช่น เดียวกันกับกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์

1.3 วิชาช่างปูน พบว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึก อาชีพช่างปูน ภายหลังจากการฝึกอาชีพด้วยคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างปูนแล้ว มีความรู้ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 30.36 แสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบ ก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลัง เรียนอย่างชัดเจน ทั้งนี้ อาจเป็นเหตุผลเดียวกันกับที่ได้ กล่าวมาแล้วในการฝึกวิชาช่างไม้ และพบว่า ทหารกองประจำการ สังกัดกองพัน ทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ มีความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่าทหารกองประจำการ สังกัด กองพันอากาศโยธิน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภารกิจของหน่วยทหารเองมีโอกาที่จะ ปฏิบัติภารกิจในงานอาชีพนี้ให้กับกองทัพได้มากกว่า จึงทำให้ผู้เรียน มีประสบการณ์ มากกว่ากัน แม้ว่าจะ เป็นหน่วยทหารที่มีศูนย์ฝึกอาชีพของตนเองทั้ง 2 หน่วยก็ตาม แสดงให้เห็นว่านอกจากการเรียนรู้อยู่ที่เป็นระบบเป็นระเบียบแบบแผนแล้ว ประสบการณ์ ของผู้เรียนยังมีส่วนช่วยเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้นด้วย

1.4 วิชาช่างยนต์เบื้องต้น พบว่า ทหารกองประจำการที่เข้า รับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น ภายหลังจากการฝึกอาชีพด้วยคู่มือการฝึกอาชีพวิชา - ช่างยนต์เบื้องต้นแล้ว มีความรู้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 96.29 แสดงให้เห็นความแตกต่าง ระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลัง เรียนอย่างชัดเจน ทั้งนี้ นอกจาก คู่มือการฝึกอาชีพจะมีส่วนช่วยการเรียนรู้แล้ว อาจเป็นเพราะวิชาช่างยนต์เบื้องต้น เป็นวิชาที่ใกล้ชิดของผู้เรียนมากกว่าวิชาช่างไม้และวิชาช่างปูน ไม่สามารถที่จะ เรียน รู้ได้แบบธรรมดาวิสัย แต่ต้องเรียนรู้อย่างเป็นระบบถูกต้องตามขั้นตอน ซึ่งตรงกับ คุณสมบัติของคู่มือการฝึกอาชีพ ที่จะจัดหมวดหมู่ขั้นตอนในการเรียนให้แก่ผู้เรียน และ พบว่าทหารกองประจำการ สังกัดกองพันทหารม้าที่ 3 รักษาพระองค์ กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 มีความรู้เพิ่มขึ้นพอ ๆ กัน ไม่แตกต่างกันมาก

2. เจตคติต่อการเรียน/การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ

2.1 เจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน พบว่า ในด้าน การยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน ทหารกองประจำการมีเจตคติเห็นด้วย ในระดับมากและมีเจตคติที่ดีต่อคู่มือการเรียนนี้ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการ เรียนวิชาการพัฒนาชุมชน ทหารกองประจำการมีเจตคติเห็นด้วยในระดับมาก และมี เจตคติที่ดีต่อวิชาการพัฒนาชุมชน ซึ่งสรุปได้ว่า จะมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาชุมชนด้วย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการใช้คู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุมทำให้ไม่ลี้เลียง เวลา ช่วยการสอนได้ดี และทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น นอกจากนี้แล้วอาจ

เป็นเพราะเนื้อหาที่เสนอในบทเรียนมีความชัดเจนเข้าใจง่าย โดยเฉพาะในเรื่องโครงการที่สำคัญตามนโยบายของรัฐ

2.2 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพช่างไม้ พบว่าในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างไม้ ทหารกองประจำการมีเจตคติเห็นด้วยในระดับมากและมีเจตคติที่ดีต่อคู่มือการฝึกอาชีพนี้ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพช่างไม้ ทหารกองประจำการมีเจตคติเห็นด้วยในระดับมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอาชีพช่างไม้ ซึ่งสรุปได้ว่าจะมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพช่างไม้ด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคู่มือการฝึกอาชีพมีส่วนสร้างความเข้าใจได้ชัดเจน ทบทวนบทเรียนได้สะดวกสามารถจัดระบบการเรียนรู้เป็นหมวดหมู่จากสิ่งที่ย้ายไปหายาก นอกจากนี้อาจเป็นเพราะทหารกองประจำการมีความสนใจในการฝึกอาชีพจริงๆ และเกิดความภาคภูมิใจต่อผลงานที่ได้จากการฝึกทักษะ

2.3 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพช่างปูน พบว่าในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างปูน ทหารกองประจำการมีเจตคติเห็นด้วยในระดับมากและมีเจตคติที่ดีต่อคู่มือการฝึกอาชีพนี้ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพช่างปูน ทหารกองประจำการมีเจตคติเห็นด้วยอยู่ในระดับมากและมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอาชีพช่างปูน ซึ่งสรุปได้ว่า จะมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพช่างปูนด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้คู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา และการทบทวนบทเรียนด้วยคู่มือดังกล่าวได้ผลดี นอกจากนี้อาจเป็นเพราะความต้องการที่จะประกอบอาชีพช่างปูนเมื่อปลดประจำการแล้ว การฝึกอาชีพช่างปูนทำให้มีความสุขรอบคอบมากขึ้น และการฝึกอาชีพช่างปูนทำให้รู้จักใช้เครื่องมือได้เหมาะสมกับงาน

2.4 เจตคติที่มีต่อการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น พบว่า ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ทหารกองประจำการ มีเจตคติเห็นด้วยในระดับมาก และมีเจตคติที่ดีต่อคู่มือการฝึกอาชีพนี้ ในด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น ทหารกองประจำการมีเจตคติเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น ซึ่งสรุปได้ว่าจะมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพช่างยนต์ด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เนื้อหาที่เสนอแต่ละบทในคู่มือการฝึกอาชีพ มีความชัดเจนเข้าใจง่าย มีการจัดหมวดหมู่ การเรียนจากสิ่งที่ย้ายไปหายาก ผู้เรียนสามารถหาคำตอบที่ถูกต้องได้ทันทีและการเรียนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ด้วยคู่มือดังกล่าว ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา นอกจากนี้อาจเป็นเพราะเกิดความมั่นใจในการฝึกอาชีพว่าจะนำไปหาประโยชน์ได้ มีความสนใจและสนใจที่จะฝึกอาชีพนี้จริง ๆ ผลงานที่ได้จากการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น ซึ่งหมายถึงทักษะการฝึกหัดขับรถยนต์ ขนาด 1/4 ตัน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ

อนึ่ง จากการพิจารณาในภาพรวมของระดับเจตคติที่มีต่อการเรียน/การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ และจากการพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ พบว่า

ทหารกองประจำการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน/การฝึกอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเอกภาพในการบังคับบัญชาที่ทำให้ทหารกองประจำการมีระเบียบวินัย มีความตั้งใจที่ดี ประกอบกับครูฝึก เป็นทหารและฝึกในหน่วยทหาร ที่มีผู้บังคับหน่วยดูแลอยู่ตลอดเวลา ทำให้การฝึกอาชีพเกิดจากความตั้งใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ประกอบกับผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด นับตั้งแต่ ทหารกองประจำการ ครูฝึก ผู้บังคับหน่วย จะเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง ทุกคนจึงตั้งใจมากเพราะหวังผลสำเร็จของการฝึกอาชีพในครั้งนี้

3. เจตคติต่อการสอนของครู

3.1 เจตคติที่มีต่อการสอนวิชาการพัฒนาชุมชน พบว่า ในด้านการยอมรับคู่มือการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน ครูที่ทำการสอนวิชาการพัฒนาชุมชน มีเจตคติเห็นด้วยในระดับมาก และเป็นเจตคติที่ดี ซึ่งสรุปได้ว่ามีเจตคติที่ยอมรับการสอนวิชาการพัฒนาชุมชน ด้วยการใช้อยู่คู่มือการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่เสนอในบทเรียนแต่ละบทมีความชัดเจนเข้าใจง่ายและการใช้คู่มือการเรียนประกอบการสอนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา นอกจากนี้อาจเป็นเพราะคู่มือการเรียนโดยมีครูฝึกคอยควบคุม มีส่วนช่วยการสอนของครูได้ดีและทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น

3.2 เจตคติที่มีต่อการสอนวิชาช่างไม้ พบว่า ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างไม้ ครูที่ทำการสอนวิชาช่างไม้ มีเจตคติเห็นด้วยในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดี ซึ่งสรุปได้ว่ามีเจตคติที่ยอมรับการสอนวิชาช่างไม้ด้วยการใช้คู่มือการฝึกอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาที่เสนอในบทเรียนแต่ละบทมีความชัดเจนเข้าใจง่าย และการใช้คู่มือการฝึกอาชีพในการสอนทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา นอกจากนี้อาจเป็นเพราะ เกิดความรู้สึกชอบการสอนโดยใช้คู่มือการฝึกอาชีพ เนื่องจากคู่มือการฝึกอาชีพมีส่วนช่วยการสอนได้ดี เปรียบเสมือนแผนการสอน

3.3 เจตคติที่มีต่อการสอนวิชาช่างปูน พบว่า ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างปูน ครูที่ทำการสอนวิชาช่างปูน มีเจตคติเห็นด้วยในระดับมาก และเป็นเจตคติที่ดี ซึ่งสรุปได้ว่ามีเจตคติที่ยอมรับการสอนวิชาช่างปูนด้วยการใช้คู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เนื้อหาที่เสนอในบทเรียนแต่ละบทมีความชัดเจนเข้าใจง่าย การสอนด้วยคู่มือดังกล่าวทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลาและรู้จักจัดลำดับหมวดหมู่การสอนจากสิ่งง่ายไปหายาก นอกจากนี้อาจเป็นเพราะคู่มือการฝึกอาชีพช่วยในการทบทวนบทเรียนได้ดี และทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น

3.4 เจตคติที่มีต่อการสอนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น พบว่า ในด้านการยอมรับคู่มือการฝึกอาชีพวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ครูที่ทำการสอนวิชาช่างยนต์ - เบื้องต้นมีเจตคติเห็นด้วยในระดับมากและเป็นเจตคติที่ดี ซึ่งสรุปได้ว่ามีเจตคติที่ยอมรับการสอนวิชาช่างยนต์เบื้องต้นด้วยการใช้คู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการทบทวนบทเรียนวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ด้วยคู่มือดังกล่าวได้

ผลดี คือมือการฝึกอาชีพช่วยการสอนของครูได้ดี ทำให้ครูเกิดความรู้ลึกซึ้งชอบ การสอน ด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ ทำให้ไม่สิ้นเปลืองเวลา นอกจากนี้อาจเป็นเพราะการสอน ด้วยคู่มือดังกล่าว ทำให้ครูใกล้ชิดกับนักเรียนมากขึ้น

อนึ่ง จากการพิจารณาในภาพรวมของระดับเจตคติที่มีต่อการสอนของครู และจากการพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูฝึกมีเจตคติที่ดีต่อคู่มือการฝึกอาชีพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โดยข้อเท็จจริงแล้ว ครูฝึกในหน่วยงานใหญ่ ไม่ได้สำเร็จการศึกษาทางด้านครู แต่มีความจำเป็นที่จะต้องมาเป็นครูฝึก ตามวงรอบการบรรจุกำลังพลของหน่วย ที่ต้องหมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา เมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ครู ทำการสอนวิชา ใดๆ ก็ตาม จะปฏิบัติหน้าที่ครูด้วยบทบาทของทหาร จะไม่ทำแผนการสอน เพราะทำไม่เป็น เนื่องจากไม่เคยเรียนวิชาครู จึงไม่มีประสบการณ์ จะสอนตามเอกสารตำราที่มี เมื่อมาใช้คู่มือการฝึกอาชีพซึ่งมีการจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนค่อนข้างละเอียด จึงเปรียบเสมือนมีแผนการสอนอยู่ในมือ จึงมีเจตคติที่ดีต่อการใช้คู่มือดังกล่าว เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ทำให้ตนเองทำงานได้สะดวกขึ้น

4. ผลการฝึกทักษะของทหารกองประจำการ ในการฝึกอาชีพ เพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ

4.1 ผลการฝึกทักษะวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ภายหลังจากที่ทหารกองประจำการได้เรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ด้วยคู่มือการเรียน โดยมีครูฝึกคอยควบคุมแล้ว ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพทุกคน ได้เข้ารับการฝึกทักษะวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการด้วย จากผลการฝึก พบว่า ทหารกองประจำการผ่านการฝึกทุกคน ซึ่งสรุปได้ว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพทุกคน มีทักษะในการพัฒนาชุมชน และคาดหวังได้ว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพทุกคน จะสามารถนำทักษะที่ได้รับจากการฝึกทักษะวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการไปใช้ได้ภายหลังจากปลดประจำการแล้ว

4.2 ผลการฝึกทักษะวิชาช่างไม้ ภายหลังจากที่ทหารกองประจำการได้ฝึกอาชีพวิชาช่างไม้ ด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุมแล้ว ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ทุกคน ได้เข้ารับการฝึกทักษะวิชาช่างไม้ด้วย จากผลการฝึกพบว่าทหารกองประจำการผ่านการฝึกทุกคน ซึ่งสรุปได้ว่าทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างไม้ทุกคน มีทักษะในอาชีพช่างไม้ และคาดหวังว่าจะสามารถนำทักษะที่ได้รับจากการฝึกทักษะวิชาช่างไม้ ไปใช้ได้ภายหลังจากปลดประจำการแล้ว

4.3 ผลการฝึกทักษะวิชาช่างปูน ภายหลังจากที่ทหารกองประจำการได้ฝึกอาชีพวิชาช่างปูน ด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุมแล้ว ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูนทุกคน ได้เข้ารับการฝึกทักษะวิชาช่างปูนด้วย จากผลการฝึกพบว่า ทหารกองประจำการผ่านการฝึกทุกคน ซึ่งสรุป

ได้ว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างปูนทุกคน มีทักษะในอาชีพช่างปูนและคาดหวังว่าจะสามารถนำทักษะที่ได้รับจากการฝึกทักษะวิชาช่างปูน ไปใช้ได้ภายหลังจากปลดประจำการแล้ว

4.4 ผลการฝึกทักษะวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ภายหลังจากที่ทหารกองประจำการได้ฝึกอาชีพวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ด้วยคู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุมแล้ว ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้นทุกคน ได้เข้ารับการฝึกทักษะวิชาช่างยนต์เบื้องต้นด้วย จากผลการฝึกพบว่า ทหารกองประจำการผ่านการฝึกทุกคน ซึ่งสรุปได้ว่า ทหารกองประจำการที่เข้ารับการฝึกอาชีพช่างยนต์เบื้องต้นทุกคน มีทักษะในอาชีพช่างยนต์เบื้องต้น และคาดหวังว่าจะสามารถนำทักษะที่ได้รับจากการฝึกทักษะวิชาช่างยนต์เบื้องต้น ไปใช้ได้ภายหลังจากปลดประจำการแล้ว

จากผลการวิจัยเชิงทดลองในการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ ด้วยการทดลองใช้คู่มือการฝึกอาชีพ โดยมีครูฝึกคอยควบคุมนี้ พบว่าภายหลังจากทหารกองประจำการได้รับการฝึกอาชีพ ตามกระบวนการฝึกอาชีพที่ได้พัฒนาขึ้น ทำให้ทหารกองประจำการ มีความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการฝึกอาชีพและการพัฒนาชุมชน และมีทักษะในอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนด้วย

เปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการของกองทัพในปัจจุบัน กับการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ

การฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการของกองทัพ ในปัจจุบัน หลักสูตร 240 ชั่วโมง (ตามลำดับขั้นตอน)	การพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ (ตามลำดับขั้นตอน)
1.ทหารกองประจำการเรียนภาคทฤษฎีตามอาชีพที่เข้ารับการฝึก (เวลาเรียน 20%-30% ของเวลาการฝึก) 2.ทหารกองประจำการฝึกภาคปฏิบัติตามอาชีพที่เข้ารับการฝึก (เวลาฝึก 70%-50% ของเวลาการฝึก)	1.ทหารกองประจำการทำแบบทดสอบก่อนเรียน วิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ 2.ทหารกองประจำการเรียนภาคทฤษฎี วิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ (1 สัปดาห์) 3.ทหารกองประจำการทำแบบทดสอบหลังเรียนวิชาการพัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ เพื่อวัดความรู้ความก้าวหน้าในการเรียน

<p>การฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ ของกองทัพ ในปัจจุบัน หลักสูตร 240 ชั่วโมง (ตามลำดับขั้นตอน)</p>	<p>การพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพเพื่อการ พัฒนาชุมชนสำหรับทหารกองประจำการ (ตามลำดับขั้นตอน)</p>
	<p>4.ทหารกองประจำการฝึกทักษะงาน พัฒนาชุมชน ตามนโยบายผู้บังคับ บัญชา (1 สัปดาห์)</p> <p>5.ทหารกองประจำการทำแบบทดสอบ ก่อนเรียน ตามวิชาซีพีที่เลือก</p> <p>6.ทหารกองประจำการเข้ารับการฝึก อาชีพตามที่เลือก โดยการเรียนภาค ทฤษฎี 2 สัปดาห์</p> <p>7.ทหารกองประจำการทำแบบทดสอบ หลังเรียน ตามวิชาซีพีที่เลือก เพื่อ วัดความรู้ ความก้าวหน้า</p> <p>8.ทหารกองประจำการ ฝึกปฏิบัติงาน ตามอาชีพที่เลือกเพื่อฝึกทักษะก่อนจบ หลักสูตรเป็นเวลา 6 สัปดาห์</p> <p>*</p>

*หมายเหตุ ไม่มีขั้นตอนของการวัดเจตคติ เนื่องจากแบบวัดเจตคติที่ใช้ในการ
ทดลองนั้น เพื่อทดสอบเจตคติของทหารกองประจำการ/ครู ที่มีต่อคู่มือการเรียน/
การฝึกอาชีพ ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อทดลองใช้ในการพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพดังกล่าว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงพัฒนากระบวนการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ ให้ปฏิบัติการกิจในการพัฒนาชุมชนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพในการจัดการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ทั้งนี้เนื่องจากทหารกองประจำการเป็นผู้เสียสละเวลาและโอกาสต่าง ๆ มารับใช้ประเทศชาติ กองทัพอากาศจึงควรกำหนดให้ชัดเจนว่า ระยะเวลา 2 ปี ที่เข้ามารับราชการเป็นทหารนั้น ทหารกองประจำการจะได้รับการยกระดับความรู้สายอาชีพ ที่มีมาตรฐาน ซึ่งสังคมจะยอมรับในระดับใด เพราะนอกจากจะเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาประเทศแล้ว ยังเป็นแรงจูงใจประการหนึ่งที่จะทำให้มีการสมัครเข้ามารับราชการเป็นทหารกองประจำการมากขึ้น

1.2 ควรนำผลการพัฒนาคุณภาพของทหารกองประจำการ จากการฝึกอาชีพมาร่วมพิจารณาเป็นผลงานของหน่วยอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดี ความชอบ ของผู้บังคับหน่วย โดยถือว่าพันธกิจของกองทัพอากาศของหน่วยรอง ซึ่งจะเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะทำให้การฝึกอาชีพของทหารกองประจำการ มีความสำคัญต่อกำลังพลทุกระดับชั้นของหน่วย

1.3 ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาทหารกองประจำการด้วยการฝึกอาชีพ นับตั้งแต่ก่อนที่จะเข้ามาเป็นทหารกองประจำการ โดยใช้สื่อต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งต้องตีพิมพ์ของทางราชการ โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ และการประชาสัมพันธ์ระหว่างการเป็นทหารกองประจำการ โดยหน่วยที่รับผิดชอบในการจัดการฝึกอาชีพและประการสุดท้าย ประชาสัมพันธ์หลังปลดประจำการเป็นทหารกองหนุน จากผลการฝึกอาชีพทำให้มีความรู้ความสามารถที่สังคม และตัวผู้ได้รับการฝึกเองยอมรับ ซึ่งการประชาสัมพันธ์นี้จะต้องดำเนินไปพร้อมกัน

1.4 กองทัพอากาศควรมีการพิจารณาในระดับนโยบาย เพื่อจัดสรรทรัพยากรทางการบริหารของกองทัพ คือหน่วยต่าง ๆ มีภารกิจความเชี่ยวชาญเฉพาะ หรือปัจจัยที่จะเกื้อหนุน สอดคล้อง เหมาะสมกับการฝึกอาชีพประเภทใด สาขาใด หน่วยเหนือก็กำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยรองไปปฏิบัติ เพื่อกองทัพจะได้ดำเนินการฝึกอาชีพให้แก่กำลังพลได้อย่างหลากหลายสาขาในภาพรวม และยังสามารถทำการฝึกอาชีพให้กับกำลังพลได้ทุกระดับชั้น ซึ่งผลที่ได้รับก็จะได้แรงงานที่มีระดับฝีมือมาตรฐาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

2.1 ด้านการวางแผน

1. กองทัพอากาศกำหนดระยะเวลาในการฝึกอาชีพไว้ในห่วงแรกของวงรอบการฝึก ต่อจากการฝึกเบื้องต้นของทหารใหม่ โดยเริ่มจากการเรียนวิชาการพัฒนาชุมชน สำหรับทหารกองประจำการ ก่อนการฝึกอาชีพ เพื่อทหารกองประจำการจะได้สามารถนำความรู้ ความสามารถ มาทำประโยชน์ให้แก่หน่วย ให้แก่สังคม ให้แก่ชุมชนได้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการเพิ่มประสบการณ์ ความชำนาญ ให้เกิดขึ้นแก่ตัวทหารเองด้วย และจากการปรับวงรอบการฝึกนี้จะมีผลต่อเนื้อที่จะสามารถลดปัญหา-อุปสรรค อื่น ๆ ในการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการได้ เช่น ปัญหาที่เกิดจากครูฝึกประจำกลุ่มไม่เพียงพอ ก็สามารถที่จะหมุนเวียนทหารกองประจำการในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งผ่านการฝึกอาชีพและมีความชำนาญ สามารถผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ไปเป็นผู้ช่วยครูฝึกประจำกลุ่มให้แก่หน่วยอื่น ๆ นอกจากนี้แล้วการปรับห้วงระยะเวลาการฝึกอาชีพให้เลื่อนขึ้นมา จะทำให้ห้วงระยะเวลาที่เหลือก่อนปลดประจำการมีมากขึ้น กองทัพสามารถที่จะพิจารณาดำเนินการที่เป็นประโยชน์ได้ เช่น เพิ่มระยะเวลาการฝึกอาชีพให้นานขึ้น จัดทำเป็นมาตรฐานฝีมือแรงงานของกองทัพ ออกใบรับรองการฝึกอาชีพตามมาตรฐานโดยกองทัพเองซึ่งจะเป็นการสร้างมาตรฐาน สร้างคุณค่าให้สังคมรับรู้และยอมรับผู้ที่ผ่านการเป็นทหารกองประจำการ

2. หน่วยควรวางแผนกำหนดภารกิจของหน่วยอย่างรอบคอบ เช่น การฝึกตามวงรอบ การรักษาการณ์ และการปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อหน่วยทหาร มิให้มีผลกระทบกระเทือนซึ่งกันและกัน กับการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ เพราะผลของการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ เป็นผลของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนาประเทศได้

2.2 ด้านทรัพยากรการบริหาร

1. ควรกำหนดให้กำลังพลของกองทัพ ที่บรรจุเข้ารับราชการ ด้วยวุฒิความรู้ทางด้านช่างฝีมือ เข้าสอบตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อขึ้นบัญชีเป็นวิทยากรของพื้นที่กองทัพภาคนั้น ๆ เพื่อหน่วยจะได้ใช้ประโยชน์จากศักยภาพของกำลังพลได้อย่างเต็มที่ นอกเหนือจากการปฏิบัติภารกิจปกติ

2. ควรส่งเสริมให้หน่วยทหารทุกหน่วย ใช้พื้นที่ว่างในหน่วย เป็นแปลงสาธิต เพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตร เพราะจากการผลการวิจัย พบว่านโยบายการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการแต่เดิมนั้น มีจุดมุ่งหมาย ที่จะฝึกอาชีพทางด้านการเกษตรแผนใหม่ ประกอบกับปัจจุบันกองทัพได้จัดให้มีร้านค้า เพื่อสวัสดิการแก่กำลังพลและครอบครัวในหน่วยทหารอยู่แล้ว หน่วยจึงควรสร้างผลผลิตทางการเกษตรขึ้นมาบริการให้แก่กำลังพลได้ และหน่วยเองก็มีรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยทหารในต่างจังหวัดจะมีพื้นที่ว่างมาก สามารถที่จะทำการเกษตรกรรมได้ครบวงจร

3. ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยในแต่ละพื้นที่ เพื่อกำหนดศูนย์ฝึกอาชีพของทหารกองประจำการเป็นส่วนกลางในพื้นที่นั้นๆ และจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดสร้างศูนย์ฝึกอาชีพที่มีมาตรฐาน ทั้งด้านวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน ตลอดจนเครื่องมือช่วยฝึกต่าง ๆ สถานที่ที่มีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการฝึกอาชีพ

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน-การฝึกอาชีพ

1. ควรมีการแนะนำก่อนการฝึกอาชีพ โดยใช้ให้เห็นประโยชน์ว่าเมื่อฝึกอาชีพแล้ว ใครจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ ได้รับประโยชน์อย่างไร อาชีพใดที่แต่ละคนควรเลือกฝึก เพื่อให้ได้ประโยชน์ต่อตัวเอง ครอบครัว มากที่สุด จะนำความรู้ทักษะที่ได้รับจากการฝึกอาชีพมาทำประโยชน์ตอบแทน ให้แก่กองทัพได้อย่างไร เมื่อตนเองได้รับประโยชน์จากกองทัพไปแล้ว ประโยชน์จากการฝึกอาชีพนี้จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศได้ด้วยวิถีทางใด สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรชี้แจงให้แก่กำลังพลในระดับทหารกองประจำการรับทราบ เพราะคนเหล่านี้มีพื้นฐานความรู้ที่น้อย จึงทำให้มีขอบเขตความคิดจำกัด ไม่รู้แม้แต่ว่าตนเองสามารถที่จะทำประโยชน์อะไรให้แก่สังคมได้บ้าง ซึ่งความจริงข้อนี้กองทัพไม่เคยให้ความสำคัญและมองข้ามมาโดยตลอด การที่ทหารกองประจำการเข้ารับการฝึกอาชีพส่วนใหญ่ มุ่งหวังที่จะมีอาชีพหรือมีงานทำภายหลังปลดประจำการแล้ว มีส่วนน้อยที่จะคิดว่าการมีอาชีพหรือการมีงานทำนี้ นอกจากเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองแล้ว เป็นประโยชน์ต่อกองทัพ ต่อสังคม ต่อชุมชน หรือต่อประเทศชาติได้อย่างไร เมื่อส่วนใหญ่มองประโยชน์อยู่ที่ตนเอง หนทางหรือแนวทางที่จะพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพ ต่อสังคม ต่อชุมชน หรือต่อประเทศชาติก็จะไม่เกิดขึ้น ผลประโยชน์ที่กองทัพควรจะได้รับในฐานะผู้ลงทุนก็ไม่ได้ ดังนั้นจึงควรมีการแนะนำทางเป็นพื้นฐานก่อนการฝึกอาชีพ เพื่อชี้แนะให้ทหารกองประจำการมองเห็นหนทางการได้รับประโยชน์ และการได้ใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าต่องบประมาณที่กองทัพได้จัดสรรเพื่อการนี้

2. หน่วยควรวินิจฉัยให้การสนับสนุนการจัดการฝึกอาชีพอย่างจริงจัง ด้วยการจัดแบ่งเวลา การจัดบรรยากาศของการเรียนการฝึก การจัดหาเอกสาร ตำราประกอบการฝึกที่มีมาตรฐาน มีการควบคุม กำกับดูแล เยี่ยมเยียน ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูฝึก-ผู้ช่วยครูฝึก ซึ่งอาจเป็นบุคลากรภายนอกหรือเป็นกำลังพล ของหน่วยเอง เพื่อเป็นขวัญ-กำลังใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะ เป็นการแสดงให้เห็นว่าหน่วย หรือผู้บังคับหน่วยมองเห็นความสำคัญในการปฏิบัติภารกิจ ของเขา

2.4 ด้านการติดตามประเมินผล

1. หน่วยหรือผู้บังคับหน่วย ควรติดตามประเมินผล การเรียน การฝึกอาชีพอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติภารกิจของหน่วย ซึ่งการติดตามประเมินผลจากการฝึกอาชีพ ของทหารกองประจำการ จะมีส่วนสัมพันธ์ต่อเนื่องกับภารกิจของศูนย์ประสานงาน กองหนุนแห่งชาติ ในการฝึกอาชีพให้กับทหารกองหนุนด้วย กล่าวคือ ถ้าขณะเป็นทหาร กองประจำการ ได้รับการฝึกอาชีพ จนมีความรู้ มีทักษะในอาชีพดี เมื่อปลดประจำ การเป็นทหารกองหนุน ย่อมเป็นทหารกองหนุนที่มีประสิทธิภาพ และภารกิจของทหาร กองหนุน คือ การเป็นแกนนำในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้อง กันกับจุดมุ่งหมายในการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ ด้วยกองทัพหวังว่า การที่ทหารกองประจำการมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ เพื่อการพัฒนาชุมชนได้ดี ซึ่งผลจากการปฏิบัติภารกิจของทหารกองประจำการและ ทหารกองหนุน จะสามารถตอบสนองบทบาทผู้ดีของรัฐธรรมนูญ ในการใช้กำลังทหาร เพื่อการพัฒนาประเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

2. ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยและประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบตามความเป็นจริง เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการฝึกอาชีพให้แก่ทหาร กองประจำการ ได้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ในขณะเดียวกันก็ จะทราบปัญหา ทราบความต้องการในการฝึกอาชีพของทหารกองประจำการตลอดจน ทราบปัญหา ทราบความต้องการของหน่วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมถึง ผู้ปกครองหรือครอบครัวของทหารกองประจำการ เพื่อจะได้รับทราบเจตคติของผู้รับ บริการโดยตรง จากการณ์นโยบายการพัฒนาทหารกองประจำการด้วยการฝึกอาชีพ ไปปฏิบัติ เพื่อจะ ได้นำมาปรับปรุงให้เกิดความมั่นใจตรงกับความต้องการมากขึ้น

2. ควรมีการวิจัยการนำนโยบายการฝึกอาชีพไปปฏิบัติของเหล่าทัพหรือ ส่วนราชการกระทรวงอื่น เช่น การฝึกอาชีพของกรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบ

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการฝึกอาชีพของกองทัพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะมีคุณค่าต่อการพัฒนากำลังพลของกองทัพมากขึ้นด้วย

3. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสำเร็จระหว่างหน่วยงานของกองทัพในการนำนโยบายการฝึกอาชีพสำหรับทหารกองประจำการ ไปปฏิบัติ ตลอดจนปัญหา-อุปสรรคที่สำคัญ เพื่อนำแนวทางการปรับปรุงแก้ไขมาพิจารณาเป็นส่วนรวม